

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА НА ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ШУМЕН 2021 – 2027Г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИ, ГРАФИКИ И ФИГУРИ	3
ВЪВЕДЕНИЕ	5
МЕТОДИКА	7
МЕЖДИННА ОЦЕНКА	9
I. ОБЩИ УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ И ПРОМЕНИ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ШУМЕН В ПЕРИОДА 2021 – 2023 ГОДИНА	9
II. ОЦЕНКА НА ПЪРВОНАЧАЛНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО	36
III. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА СЪОТВЕТНИТЕ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА ПИРО	48
IV. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ	53

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИ, ГРАФИКИ И ФИГУРИ

Таблица № 1. Население в община Шумен за периода 2019-2023г.....	9
Таблица № 2. Население в община Шумен по населени места и пол – сравнителни данни от Преброяване на населението през 2011г. и 2021г.....	10
Таблица № 3. Население по населени места в община Шумен през периода 2021-2023г. ..	11
Таблица № 4. Население под, в и над трудоспособна възраст по пол за периода 2021-2023г.12	
Таблица № 5. Население по пол и възраст в община Шумен за периода 2021-2023г.....	12
Таблица № 6. Естествен прираст на населението на община Шумен за периода 2019-2023г.	15
Таблица № 7. Заселени, изселени и механичен прираст на населението в община Шумен за периода 2019-2023г.....	16
Таблица № 8. Образователна структура на населението на 7 и повече години по степен на образование към 2021г.....	16
Таблица № 9. Население по етническа група, майчин език и вероизповедание към 07.09.2021г.	17
Таблица № 10. Динамика в броя на нефинансовите предприятия в община Шумен за периода 2014-2019г.....	19
Таблица № 11. Промени в стойностите на основни икономически показатели на община Шумен за отделни години от периода 2014-2019г.....	19
Таблица № 12. Секторна структура на икономиката на община шумен по основни икономически показатели за 2014 и 2018 г.	20
Таблица № 13. Основни показатели по икономически дейности на местната икономика – 2019 г.	20
Таблица № 14. Регистър на статута на земеделските стопани в община Шумен за стопанската 2019-2020г.	21
Таблица № 15. Засети площи с основни видове култури и площи на трайните насаждения в община шумен за периода 2015-2020г.	22
Таблица № 16Брой селскостопански животни в община шумен 2014-2020г.....	23
Таблица № 17. Категоризирани места за настаняване в община Шумен – 2023г.....	24
Таблица № 18. Вид и брой на лечебните и здравни заведения	29
Таблица № 19. Брой легла в болничните лечебни заведения в община шумен – 2019г.....	30
Таблица № 20. Учебни заведения в община Шумен	31
Таблица № 21. Брой ученици в община Шумен за периода 2020-2023г.	32
Таблица № 22. Местоположение на детските градини в община Шумен.....	32
Таблица № 23. Данни за общинските детски градини в община Шумен за периода 2020-2023г.....	33
Таблица № 24. Справка за изпълнени проекти и дейности в община Шумен през периода 2021-2023г.....	37
Таблица № 25. Справка за проектите на Община Шумен по Инвестиционната програма за общински проекти, финансирани от държавния бюджет.	46
Таблица № 26. Изпълнение на ПИРО на община Шумен през периода 2021-2023г. по приоритети и мерки.....	49
Таблица № 27. . Индикативна финансова таблица на ПИРО на община Шумен за периода 2021-2027г.....	58

Графика № 1. Динамика на населението в община Шумен за периода 2019-2023г.	9
Графика № 2. Естествен прираст на населението за периода 2019-2023г.	15
Графика № 3. Механичен прираст на населението за периода 2019-2023г.	16

Фиг. 1. Динамика в броя на населението.....	13
Фиг. 2. Демографска структура на населението	14

ВЪВЕДЕНИЕ

Докладът предоставя обобщение на резултатите от междинната оценка (МО) на изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Шумен (ПИРО) за периода 2021-2027 г., като обхваща първите три години от неговото изпълнение. Междинната оценка е изготвена в съответствие с чл. 33 от Закона за регионалното развитие (ЗРР). Според нормативните изисквания за изпълнението на стратегическите документи, свързани с регионалното и пространствено развитие, се извършва междинна оценка в средата на периода на тяхното действие.

Планът за интегрирано развитие е стратегически документ, който определя средносрочните цели и приоритети на община Шумен, съобразени с Интегрираната териториална стратегия за развитие на Североизточен район и Общия устройствен план на общината.

Планът за интегрирано развитие на община Шумен обхваща период от 7 години. Като стратегически документ, той съчетава сравнителните предимства, ресурси и потенциал на местно ниво с ясно формулирани визия, цели и приоритети, насочени към устойчиво и интегрирано развитие, подобряване на качеството на живот и повишаване на жизнения стандарт. Документът е съобразен със специфичните условия и изисквания, свързани с прилагането на различни нормативни документи в областта на местното самоуправление, териториалното планиране, кадастъра, опазването на околната среда, стимулиране на инвестициите, устойчивото развитие на туризма и други.

Основната цел на ПИРО на община Шумен за периода 2021-2027 г. е да насърчи устойчив растеж и да осигури координация и интеграция на различни политики и ресурси в пространствен, времеви и фактически аспект, с цел дългосрочно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на общинската територия, в съответствие с чл. 13, ал. 2 от ЗРР. ПИРО обхваща цялата територия на общината и е разработен за нейното комплексно развитие.

В съответствие с изискванията на ЗРР, настоящият Доклад за междинна оценка включва:

1. Оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите;
2. Оценка на общото въздействие;
3. Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
4. Изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие.

Първите три елемента са свързани с анализ и оценка на различните аспекти от изпълнението, докато финалният включва изводи и препоръки за подобряване на организацията и реализацията на плана.

Първият елемент предоставя общ преглед на проектите и инициативите, свързани с Плана за интегрирано регионално развитие (ПИРО) за отчетния период 2021-2023 г., като систематизира техните приоритети и цели.

Вторият компонент оценява степента на изпълнение на тези цели и области, обобщавайки проектите и инициативите в обща финансова оценка и сравнявайки актуалните с целевите стойности на индикаторите.

Третият елемент синтезира информацията от предходните части, като предоставя обзор на предприетите действия по изпълнението и наблюдението на ПИРО, както и оценява ефективността и ефикасността на изпълнението, като се анализира съотношението между разходите и постигнатите ползи.

Четвъртият елемент акцентира на най-важните констатации относно проблемните области и ограничителите, които са възпрепятствали изпълнението на плана през първите три години. Въз основа на тези изводи са формулирани конкретни препоръки за подобряване на реализацията на ПИРО до края на периода му на действие през 2027 г.

Междинната оценка цели да анализира използването на обществените ресурси и ефективността на извършените интервенции. Тя проверява степента на постигане на предвидените резултати и цели, оценява факторите за успех или неуспех на промените и прави изводи за устойчивостта на резултатите.

Междинната оценка разглежда определен брой инициативи и оценява до каква степен те са изпълнили заложените цели и приоритети. Оценката обхваща анализ на постигнатите резултати, релевантността на ПИРО и капацитета за организация и координация на отговорните за неговото прилагане органи.

Целта на тази междинна оценка е да предостави независима и актуална информация за постигнатите резултати от изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Шумен през първите три години от неговото прилагане (2021-2023 г.). Оценката има за задача да формулира изводи и препоръки за подобряване на управлението и координацията при изпълнението на заложените цели и приоритети през оставащия период до 2027 г.

МЕТОДИКА

Избраната методика за междинната оценка на изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Шумен (ПИРО) е насочена към осигуряване на обективност и точност при оценяването на първоначалните резултати от реализацията на плана, стратегията и мерките за координация през първите три години от неговото прилагане. Въз основа на направения анализ са изведени съответни изводи, обобщения и препоръки за оптимизиране и подобряване на работата по изпълнението на плана за оставащия период до 2027 г.

1. ЕТАПИ НА МЕЖДИННА ОЦЕНКА - Оценката на ПИРО беше извършена последователно през следните етапи:
  - ПРОУЧВАНЕ:
    - На този етап беше създадена организацията за провеждане на междинната оценка, като се събраха базови данни и статистическа информация, необходима за анализа и оценката.
    - За целите на проучването бяха използвани данни от различни източници, включително статистически справки и информация от институции и консултации с общинската администрация на Шумен.
  - АНАЛИЗ И ОЦЕНКА:
    - На този етап бяха събрани, анализирани и оценени наличните данни, факти и информация.
    - Изготвена беше междинна оценка на изпълнението на ПИРО, чиито резултати са представени в този доклад. Проведен е подробен анализ и оценка на социално-икономическите промени в общината, изпълнението на целите и приоритетите на плана, както и капацитета на отговорните органи за неговото прилагане.
    - Направени са съответни изводи, обобщения и препоръки за подобряване на изпълнението на ПИРО до края на периода на действие.
  - СЪГЛАСУВАНЕ И ПРИКЛЮЧВАНЕ:
    - Това е финалният етап, в който Докладът от междинната оценка и направените констатации бяха съгласувани с Общинска администрация – Шумен. Внесените от администрацията допълнения, коментари и забележки бяха взети предвид и включени в окончателния доклад за междинната оценка.

2. МЕТОДОЛОГИЯ

За изготвяне на междинната оценка са използвани следните методи:

- Наблюдение – пряк метод за събиране на данни и информация;
- Проучване – проучване на документи, информация и данни от различни източници;
- Описание – описват се факти, данни, резултати, констатации, препоръки и изводи;
- Анализ и синтез – анализира се базовата входяща информация и данни и се обобщават резултатите за нивото на изпълнение на ПИРО;
- Оценка – оценява се степента на изпълнение, степента на постигане на заложените цели, ефективност и ефикасност на използваните ресурси и други;
- Сравнение – сравняват се данни, факти, показатели и резултати. На база на сравнението се правят изводи и препоръки;
- Работа в екип – съгласуваност, разпределение на задачите и пълен синхрон в действията на екипа за изготвяне на последващата оценка за изпълнение на ПИРО;
- Индексен метод - изравняване равнището на даден показател, заложен в ПИРО към неговото равнище в минал период или време, прието за база;

- Графичен метод – за изобразяване на данни, факти, тенденции чрез геометрически изображения на функционална зависимост с помощта на линии на равнината.
- ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ
- За междинната оценка са използвани следните източници на данни и информация:
- План за интегрирано развитие на община Шумен 2021-2027 г.;
- Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточен район 2021-2027г.;
- Годишни отчетни доклади за наблюдение изпълнението на ПИРО за 2021 и 2022г.;
- Справки, доклади и отчети на община Шумен;
- Отчети за изпълнение на бюджета на община Шумен за периода 2021-2023 г.;
- Интернет страници и портали: Община Шумен, НСИ, Инфостат.

Междинната оценка на изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Шумен за периода 2021-2027 г. се фокусира върху обстойна оценка на резултатите, постигнати през първите три години от неговото прилагане (2021-2023 г.). Тази оценка е от решаващо значение, тъй като позволява на общината да направи необходимите корекции и адаптации в отговор на настъпилите социално-икономически и политически промени на местно, регионално и национално ниво. Сред факторите, които оказват значително влияние върху изпълнението на плана, са промените в регионалната политика на Европейския съюз, както и международни събития като пандемии, войни, миграция и икономически кризи.

Предмет на настоящата междинна оценка е многостранното развитие на община Шумен, свързано с изпълнението на проекти и инициативи, които допринасят за реализацията на стратегията и програмата на ПИРО. Докато общинският план идентифицира основните предизвикателства и насоки за развитие, междинната оценка се съсредоточава върху социално-икономическото развитие, анализирайки степента на изпълнение на заложените цели и проекти.

Настоящият доклад обхваща всички проекти, обекти и дейности, реализирани на територията на община Шумен от 2021 г. до 2023 г., включително както приключените, така и тези, които са в процес на изпълнение. Констатациите от доклада представляват неразделна част от общата оценка на общинското управление и прилагането на плана през първите три години. Тези констатации ще послужат като основа за бъдещото стратегическо планиране и за подобряване на местното и регионално развитие до края на програмния период през 2027 г.

В цялостния процес на наблюдение и оценка на ПИРО при спазване на принципа за партньорство участват общинският съвет, кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации, представителите на гражданското общество и други заинтересовани страни.

Процесът на мониторинг на ПИРО има за цел да предостави на местните власти и всички заинтересовани страни актуална и точна информация за степента на изпълнение на поставените цели. Благодарение на мониторинга, в който междинната оценка играе ключова роля, могат да бъдат направени своевременни корекции в организацията и реализацията на плана, както и да се преразгледат приоритетите и целите на ПИРО, за да се осигури тяхното съответствие с актуалните обществени предизвикателства и политически приоритети.

МЕЖДИННА ОЦЕНКА

I. ОБЩИ УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ И ПРОМЕНИ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ШУМЕН В ПЕРИОДА 2021 – 2023 ГОДИНА

Демографска характеристика

Динамиката показва трайна тенденция на намаляване на населението в община Шумен. За периода 2019-2023 г. населението на общината е намаляло с около 11% или с 9 578 души. Значителен спад в броя на жителите е отчетен след преброяването на населението през есента на 2021 г., когато населението е намаляло с 8.5% или с 7 836 души спрямо 2020 г. В градовете населението е намаляло с 10.6%, докато в селата спадът е с 18.9%. Тези данни подчертават сериозната демографска промяна в региона, като по-голям спад е отчетен в селските райони.

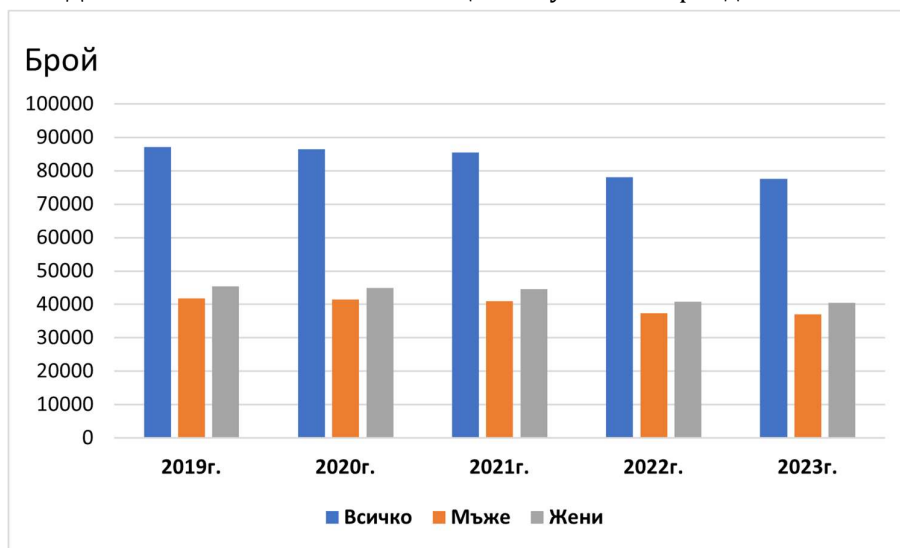
Таблица № 1. Население в община Шумен за периода 2019-2023г.

	2019г.	2020г.	2021г.	2022г.	2023г.
Всичко	87152	86387	85410	78112	77574
Мъже	41787	41396	40891	37325	37055
Жени	45365	44991	44519	40787	40519
В градовете	75442	72997	72342	67300	66713
В селата	11710	13390	13068	10812	10861

Източник: Национален статистически институт (НСИ) -ИНФОСТАТ

През 2023 г. в община Шумен живеят 77 574 души, 48% от които са мъже и 52% жени. Градското население е 86%, докато в селата живеят 14% от жителите на общината.

Графика № 1. Динамика на населението в община Шумен за периода 2019-2023г.

Източник: Национален статистически институт (НСИ) -ИНФОСТАТ

По данни от последното преброяване на населението към септември 2021 г. в община Шумен живеят 79 167 души, което представлява спад с 14 482 души спрямо преброяването през 2011 г., когато населението е било 93 649 души. Това означава намаляване с около 15.5% за десет години. Демографската криза обхваща както град

Шумен, така и селата в общината. Жителите на общинския център – гр. Шумен, намаляват с 15.9% за периода 2011-2021 г., като населението спада от 80 855 души през 2011 г. на 67 971 души през 2021 г. Сред селата в общината най-голямо население през 2021 г. имат селата Ивански (1 192 души), Дибич (1019 души) и Царев брод (1 199 души). Най-малко жители има в село Костена река – едва 18 души през 2021 г.

Таблица № 2. Население в община Шумен по населени места и пол – сравнителни данни от Преброяване на населението през 2011г. и 2021г.

	2011г.			2021г.		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
Община Шумен	93649	45085	48564	79167	37919	41248
с. Белокопитово	145	68	77	194	102	92
с. Благово	99	52	47	98	49	49
с. Васил Друмев	254	129	125	231	107	124
с. Велино	323	149	174	214	111	103
с. Ветрище	195	91	104	208	98	110
с. Вехтово	555	274	281	427	211	216
с. Градище	626	309	317	481	232	249
с. Дибич	1019	510	509	1019	508	511
с. Друмево	940	471	469	815	399	416
с. Ивански	1543	750	793	1192	588	604
с. Илия Блъсково	374	193	181	397	202	195
с. Кладенец	111	52	59	83	43	40
с. Коньовец	353	187	166	202	106	96
с. Костена река	49	27	22	28	18	10
с. Лозево	332	216	116	326	212	114
с. Мадара	1158	584	574	990	508	482
с. Мараш	492	239	253	507	249	258
с. Новосел	517	275	242	420	216	204
с. Овчарево	149	75	74	112	58	54
с. Панайот Волово	282	142	140	287	144	143
с. Радко Димитриево	285	134	151	270	130	140
с. Салманово	750	357	393	661	321	340
с. Средня	314	149	165	282	141	141
с. Струино	328	166	162	246	129	117
с. Царев брод	1271	628	643	1199	596	603
с. Черенча	330	160	170	307	154	153
гр. Шумен	80855	38698	42157	67971	32287	35684

Източник: Национален статистически институт (НСИ)-ИНФОСТАТ

Община Шумен включва 27 населени места, като административен център на общината е град Шумен. Освен него, в състава на общината влизат още 26 села, сред които Белокопитово, Благово, Васил Друмев, Велино, Ветрище, Вехтово, Градище, Дибич, Друмево, Ивански, Илия Блъсково, Кладенец, Коньовец, Костена река, Лозево, Мадара, Мараш, Новосел, Овчарово, Панайот Волово, Радко Димитриево, Салманово, Средня, Струино, Царев брод и Черенча.

Таблица № 3. Население по населени места в община Шумен през периода 2021-2023г.

	2021г.			2022г.			2023г.		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
Община Шумен	85410	40891	44519	78112	37325	40787	77574	37055	40519
с. Белокопитово	194	93	101	188	98	90	191	99	92
с. Благово	105	54	51	93	44	49	91	44	47
с. Васил Друмев	305	156	149	226	105	121	231	106	125
с. Велино	271	141	130	209	107	102	222	118	104
с. Ветрище	286	136	150	206	95	111	227	106	121
с. Вехтово	542	268	274	404	208	196	408	210	198
с. Градище	585	283	302	472	229	243	480	231	249
с. Дибич	1062	546	516	975	488	487	970	488	482
с. Друмев	921	453	468	806	396	410	818	399	419
с. Ивански	1614	805	809	1192	583	609	1180	583	597
с. Илия Блъсково	444	229	215	382	195	187	367	184	183
с. Кладенец	83	39	44	73	37	36	76	38	38
с. Коньовец	282	158	124	196	103	93	196	102	94
с. Костена река	28	14	14	27	18	9	24	16	8
с. Лозево	375	236	139	266	155	111	254	142	112
с. Мадара	1094	567	527	933	478	455	910	467	443
с. Мараш	507	250	257	482	245	237	479	241	238
с. Новосел	498	256	242	404	212	192	405	217	188
с. Овчарево	118	62	56	106	55	51	114	62	52
с. Панайот Волово	311	161	150	277	138	139	271	137	134
с. Радко Димитриево	296	147	149	255	125	130	257	124	133
с. Салманово	736	369	367	660	318	342	679	337	342
с. Средня	428	214	214	280	139	141	307	150	157
с. Струино	406	202	204	245	129	116	254	131	123
с. Царев брод	1222	600	622	1163	581	582	1147	570	577
с. Черенча	355	174	181	292	145	147	303	150	153
гр. Шумен	72342	34278	38064	67300	31899	35401	66713	31603	35110

Източник: Национален статистически институт (НСИ)-ИНФОСТАТ

Данните в Таблица №3 показват, че през периода 2021-2023 г. населението в почти всички населени места на община Шумен намалява, като най-забележителни са спадовете през 2022 г.

С най-бързи темпове намалява населението на с. Вехтово, където жителите са намалели от 542 души през 2021 г. до 408 души през 2022 г., което представлява спад от около 24.7%. Подобна тенденция се наблюдава и в с. Мадара и с. Градище, където броят на жителите значително намалява през разглеждания период.

От друга страна, с. Царев брод и с. Ивански показват относителна стабилност на населението, като през 2023 г. техният брой остава близък до този от предходните години. Град Шумен, като най-големият населен пункт в общината, също отбелязва понижение на населението си, като през трите години спадът е от 72342 души през 2021 г. на 66713 души през 2023 г.

Селищната система на община Шумен не се променя съществено през отчетния период, като основната част от населените места остават малки села с население под 1000 души. Най-големите села по население са с. Ивански и с. Царев брод, които показват устойчивост в демографското си развитие.

Таблица № 4. Население под, в и над трудоспособна възраст по пол за периода 2021-2023г.

	2021г.			2022г.			2023г.		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
Общо	85410	40891	44519	78112	37325	40787	77574	37055	40519
Под трудоспособна възраст	12973	6653	6320	11405	5810	5595	11389	5785	5604
В трудоспособна възраст	51576	26693	24883	45805	24005	21800	45259	23690	21569
Над трудоспособна възраст	20861	7545	13316	20902	7510	13392	20926	7580	13346

Източник: Национален статистически институт (НСИ)-ИНФОСТАТ

Относителният дял на населението под трудоспособна възраст леко намалява. През 2021 г. той е 15%, през 2022 г. е 14.6%, а през 2023 г. достига 14.7%.

Населението над трудоспособна възраст към края на 2023 г. е 20926 души, което представлява 27% от общото население. Относителният дял на тази група остава сравнително стабилен, като през 2021 г. е 24.4%, а през 2022 г. е 26.8%.

Хората в трудоспособна възраст съставляват най-голямата част от населението, но техният брой също бележи спад. През 2021 г. те представляват 60.4% от населението, през 2022 г. техният дял намалява до 58.6%, а през 2023 г. достига 58.3%.

Възрастовата структура на населението в община Шумен претърпява значителни промени през последните години. Тези промени са отразени както в намаляването на младото население, така и в увеличаването на дела на възрастните хора, което се наблюдава в Таблица №5.

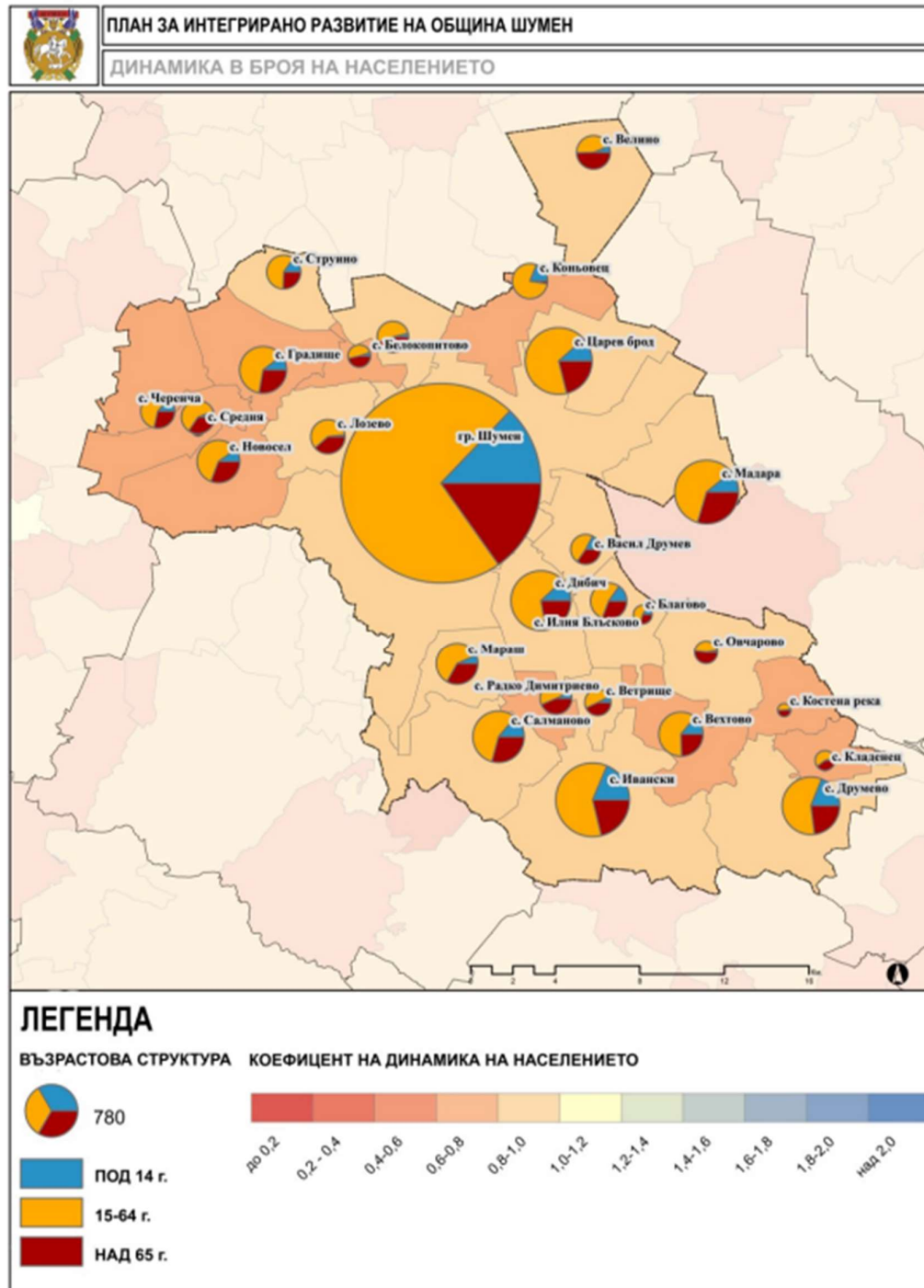
Таблица № 5. Население по пол и възраст в община Шумен за периода 2021-2023г.

	2021			2022			2023		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
0-4	3554	1847	1707	3134	1589	1545	3132	1563	1569
5-9	4281	2198	2083	3664	1853	1811	3671	1892	1779
10-14	4298	2187	2111	3834	1954	1880	3750	1889	1861
15-19	3878	2004	1874	3676	1908	1768	3711	1927	1784
20-24	3153	1596	1557	2978	1535	1443	3063	1595	1468
25-29	4110	2041	2069	3140	1575	1565	2868	1449	1419
30-34	5980	2937	3043	4481	2296	2185	4273	2178	2095
35-39	5960	3050	2910	4993	2626	2367	4992	2581	2411
40-44	6346	3209	3137	5419	2768	2651	5365	2764	2601
45-49	7088	3563	3525	6540	3306	3234	6317	3214	3103
50-54	6594	3399	3195	6219	3181	3038	6270	3188	3082
55-59	5860	2882	2978	5507	2715	2792	5559	2748	2811
60-64	6004	2797	3207	5930	2799	3131	5803	2757	3046
65-69	5589	2457	3132	5610	2424	3186	5613	2449	3164
70-74	5279	2176	3103	5368	2214	3154	5246	2191	3055
75-79	3576	1319	2257	3792	1394	2398	4034	1455	2579
80+	3860	1229	2631	3827	1188	2639	3907	1215	2692

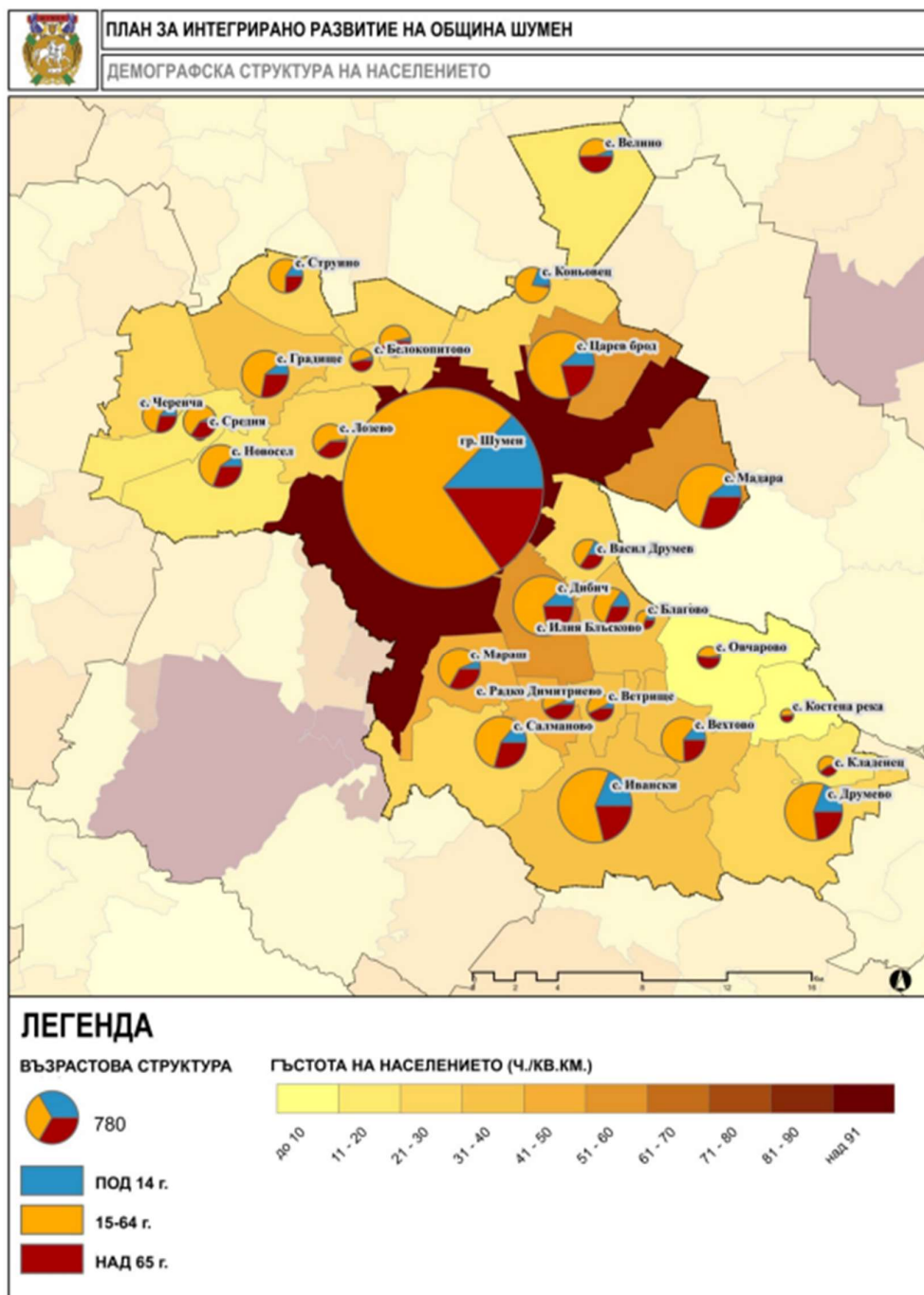
Източник: Национален статистически институт (НСИ)-ИНФОСТАТ

За периода от 2021 г. до 2023 г. се наблюдават промени във възрастовата структура на населението. Делът на младите хора до 29 години намалява от 27.3% през 2021 г. на 26.03% през 2023 г., което показва леко понижаване в тази възрастова група. Лицата на възраст от 30 до 64 години, които съставляват най-голямата част от населението, също показват тенденция на спад. Техният дял намалява от 51.3% през 2021 г. на 49.7% през

2023 г., което предполага леко свиване на тази част от населението. В същото време, възрастните хора над 65 години увеличават своя дял от 21.4% през 2021 г. на 24.2% през 2023 г. Този ръст подчертава процеса на застаряване на населението, като възрастните хора представляват все по-голям процент от общото население през изследвания период.

Фиг. 1. Динамика в броя на населението

Фиг. 2. Демографска структура на населението

Основна причина за застаряване на населението е ниската раждаемост и високата смъртност, които водят до отрицателен естествен прираст, което е установено в Таблица № 6.

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение.

Таблица № 6. Естествен прираст на населението на община Шумен за периода 2019-2023г.

Година	Живородени	Умрели	Естествен прираст
	Общо	Общо	Общо
2019	687	1289	-602
2020	610	1483	-873
2021	613	1784	-1171
2022	575	1425	-850
2023	588	1220	-632

Източник: Национален статистически институт (НСИ)-ИНФОСТАТ

Естественият прираст на населението е отрицателен за целия период от 2019 до 2023 година. Средногодишният брой на живородените деца е около 615 души, като през 2019 г. той е най-висок - 687, а през 2022 г. е най-нисък - 575. Средната смъртност за този период е около 1440 души на година, като през 2021 г. достига най-високия си брой - 1784, а най-ниската смъртност е през 2023 г. със 1220 починали. През 2021 г. е отчетен най-големият отрицателен естествен прираст от „- 1171 души“, а най-малкият отрицателен прираст е през 2019 г. с „- 602 души“. След 2021 г., отрицателният естествен прираст започва да намалява, като през 2023 г. е отчетено „- 632 души“.

Тенденциите на ниска раждаемост и висока смъртност остават устойчиви и водят до отрицателен естествен прираст, задълбочавайки демографската криза в общината.

Графика № 2. Естествен прираст на населението за периода 2019-2023г.

Източник: Национален статистически институт (НСИ)-ИНФОСТАТ

Механичният прираст на населението за периода 2019-2023 г. е положителен, но показва значителни колебания. През 2019 г. достига +502 души, след което намалява до +108 през 2020 г. и +194 през 2021 г. През 2022 г. се възстановява до +473 души, но през 2023 г. спада до +94 души. Средногодишният механичен прираст е около +274 души, което частично компенсира негативния естествен прираст, но не успява да обърне общата тенденция на намаляване на населението.

Таблица № 7. Заселени, изселени и механичен прираст на населението в община Шумен за периода 2019-2023г.

Година	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2019	2530	1117	1413	2028	994	1034	502	123	379
2020	4456	2319	2137	4348	2232	2116	108	87	21
2021	2243	1014	1229	2049	942	1107	194	72	122
2022	1930	884	1046	1457	686	771	473	198	275
2023	1758	871	887	1664	826	838	94	45	49

Източник: Национален статистически институт (НСИ)-ИНФОСТАТ

Графика № 3. Механичен прираст на населението за периода 2019-2023г.

Източник: Национален статистически институт (НСИ)-ИНФОСТАТ

В периода 2021-2023 г. населението в общината е намаляло с 1962 души, в резултат на естествен и механичен прираст.

Образователната структура на населението в община Шумен предоставя важна информация за нивото на образование сред жителите на възраст 7 и повече години, както е показано в Таблица № 8.

Таблица № 8. Образователна структура на населението на 7 и повече години по степен на образование към 2021г.

Общо	Висше образование	Средно образование	Основно	Начално и по-ниско образование
74552	20812	36161	10749	6781

Източник: Национален статистически институт (НСИ)-ИНФОСТАТ

По данни от последното преброяване към 07.09.2021 г. 28% от населението на община Шумен на 7 и повече години има висше образование (20 812 лица). Със средно образование са 49% (36 161 лица), а с основно – 14% (10 749 лица). Общо 6781 лица или 9% от жителите на общината са с начално и по-ниско образование. Напълно неграмотни по официални статистически данни към 2021 година са 386 лица.

Таблица №9 представя данни за етническата структура, майчиния език и вероизповеданието на населението в община Шумен към 7 септември 2021 г. Тези данни предоставят информация за самоопределението на гражданите по отношение на етническа принадлежност, език и религия.

Таблица № 9. Население по етническа група, майчин език и вероизповедание към 07.09.2021г.

Етническа група	Общо	Майчин език	Общо	Вероизповедание	Общо
Българска	57126	Български	56039	Христичнско	50107
Турска	13016	Турски	13038	Мюсюлманско	12595
Ромска	2384	Ромски	2244	Юдейско	6
Друга	580	Друг	638	Друго	56
Не мога да определя	181	Не мога да определя	102	Нямам	2658
Не желая да отговоря	892	Не желая да отговоря	769	Не мога да определя	2989
Непоказана	4988	Непоказан	6337	Не желая да отговоря	4419
				Непоказано	6337
ОБЩО	79167		79167		79167

Източник: Национален статистически институт (НСИ)-ИНФОСТАТ

Етническата структура на населението показва, че основната част от него се самоопределя като българи, на второ място е турската етническа група, а на трето място е ромската.

Влошаващите се демографски показатели в Община Шумен продължават да оказват отрицателно въздействие върху социално-икономическите процеси и представляват сериозна пречка пред постигането на целите, заложи в Плана за интегрирано развитие на община Шумен за периода 2021-2027 г.

Политиката за преодоляване на демографската криза в района през оставащия период на действие на Плана за интегрирано развитие на общината до 2027 г. трябва да се фокусира върху няколко ключови аспекта. На първо място, е важно да се подобри инвестиционната среда, тъй като инвестициите са основен двигател за създаване на нови работни места и увеличаване на доходите на населението. В допълнение, трябва да се предприемат мерки за обновяване и благоустрояване на жизнената среда, както и за повишаване на качеството на здравеопазването, образованието и социалните услуги. Това ще помогне не само за привличане на млади хора в общината, но и за тяхното задържане.

Пазар на труда – заетост и безработица

Ключов индикатор за оценка на въздействието на Плана за интегрирано развитие (ПИРО) върху социално-икономическите процеси в целевата територия е степента на заетост и нивото на безработица.

Икономически активно население

В категорията „икономически активно население“ попадат лицата във възрастовата група над 15 години. Техният брой в община Шумен към 2019 г. възлиза на 45 208 д. Този брой не се променя съществено за последните 6 години. Коефициентът на икономическа активност е 75,9% и е съизмерим със средния за област – Шумен 74,2 %.

Заети / наети лица

Заетите лица, включват както наетите по трудови взаимоотношения, самонаетите, така и работодатели. Към 2019 г. общият им брой е 29810 д, от които 25 са 301 са наетите лица.

Основната част от заетите, в т.ч. наетите по трудови взаимоотношения, в аграрния сектор са в селското стопанство. Заетите, в т.ч. и наетите в сектор „Индустрия“ – са основно в преработващата промишленост. От заетите и наетите в сектора на услугите с по-висок брой са наетите в икономически дейности „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“, „Транспорт, складиране и пощи“, „Образование“ и др.

Безработни лица

Регистрираните безработни са част от икономически активното население. Безработицата е един от индикаторите за жизнеността на местната икономика. Към края на 2020г. безработицата в община Шумен може да се илюстрира със следните параметри:

- Общ брой на регистрираните безработни лица – 2108 д.
- Безработни лица до 29 д.(младежка безработица) – 184 д.
- Регистрирани безработни с регистр. повече от 1 год.- 221 д.
- Равнище на безработица – 4,7%.

Основен индикатор за безработицата е нейното равнище. За 2020г. тя е със стойност – 4,7%, при средна за страната – 6,0% и за област Шумен – 6.8%. Причина за ниската безработица в общината е наличието на голям брой работни места.

Икономическо развитие

Икономическото състояние и развитие на общината е резултат от дейността на предприятията. То се влияе както от техния брой, така и от типа им. Към 2019 г. в община Шумен са осъществявали дейност общо 4866 предприятия.

Структурата на предприятията по отношение на техния тип е определена по критерия „брой заети лица“. Съобразно него предприятията са включени в следните четири групи:

- Микро предприятия – с брой на заетите до 9 д.
- Малки предприятия – с брой на заетите от 10 до 49 д.
- Средни предприятия – с брой на заетите от 50 до 249 д.
- Големи предприятия – с брой на заетите над 250 д.

За анализирания 6 годишен период – 2014 – 2019 г. се наблюдава плавно изразена тенденция на нарастване на броя на предприятията. Това личи и от данните в Таблица №10.

Таблица № 10. Динамика в броя на нефинансовите предприятия в община Шумен за периода 2014-2019г.

Тип предприятия	Брой по години					
	2014г.	2015г.	2016г.	2017г.	2018г.	2019г.
Общ. Шумен	4545	4596	4659	4675	4757	4866
Микро до 9 заети	4165	4208	4272	4300	4390	4508
Малки от 10 до 49	301	308	304	297	295	285
Средни от 50 до 249	64	66	68	62	55	56
Големи над 250	15	14	15	16	17	17

Източник: Национален статистически институт (НСИ)-ИНФОСТАТ

Данните от Таблица № 10 показват, че гръбнакът на общинската икономика са микро и малките предприятия. Микропредприятията съставляват 92,3% от общия брой на нефинансовите предприятия в общината. Средните и големите предприятия заемат малък относителен дял от общия брой на нефинансовите предприятия - общо двата типа предприятия са само 1,5% от всички предприятия в общината.

За община Шумен се наблюдава относително добре развита предприемаческа инициатива. За периода 2014- 2019 г. броят на предприятията в общината нараства от 4545 на 4866 или с 321, което е 6,6% ръст. В основни линии това са микрофирми.

Резултати от дейността на нефинансовите предприятия:

Данните по основните икономически показатели показват постигнатите резултати от дейността на нефинансовите предприятия. Статистическите данни за определени „реперни“ години от ретроспективния 6 годишен период дават възможност да бъдат очертани и тенденциите в икономическото развитие на общината. Същите са отразени в Таблица № 11.

Таблица № 11. Промени в стойностите на основни икономически показатели на община Шумен за отделни години от периода 2014-2019г.

Икономически показатели	2014г.	2016г.	2019г.	Ръст 2019/2014 (%)
Брой предприятия	4545	4659	4866	7.06
Произведена продукция (хил.лв.)	1701472	1704901	2300456	335.20
Нетни приходи от продажби (хил.лв.)	2528490	2529560	3213855	27.11
Размер на ДМА (хил.лв)	939881	1026418	1299058	38.22
Брой на заетите лица	27719	28790	29810	7.54

Източник: Национален статистически институт (НСИ)-ИНФОСТАТ

Данните от Таблица № 11 показват, че за анализирания период е налице ръст по всички основни икономически показатели. Представа за степента на развитие на икономиката на община Шумен дават и изчислените темпове на развитие. Темповете на развитие са изчислени за 2019 г. спрямо 2014 г. Постигнатият ръст през 2019 към 2014 г. варира от 35,2% за показателя „Произведена продукция“ и до 38,2% за показателя „Дълготрайни материални активи“ (ДМА).

В икономическите анализи дейностите в социално-икономическия и инфраструктурния комплекс се разделят на три сектора: "Селско, горско и рибно стопанство," "Индустрия," и "Услуги." Този подход се използва в регионалното и устройственото планиране, където секторите са познати като първичен, вторичен и третичен. Анализите на икономическата структура на община Шумен са базирани на данни от НСИ за 2014 и 2018 г. и включват четири основни икономически показателя, представени в Таблица № 12.

Таблица № 12. Секторна структура на икономиката на община шумен по основни икономически показатели за 2014 и 2018 г.

Икономически показатели	Общо	Икономически сектори		
		Аграрен	Индустрия	Услуги
2014 г.				
предприятия (брой)	4545	214	697	3634
произведена продукция (хил.лв.)	1,701,472	109,833	1,185,376	406,263
ДМА (хил. лв.)	939,881	123,727	532,654	283,500
заети лица (брой)	27719	2504	11621	13594
2018 г.				
предприятия (брой)	4757	262	743	3752
произведена продукция (хил.лв.)	2152541	154076	1509654	488811
ДМА (хил. лв.)	1220819	142204	710123	368492
заети лица (брой)	29293	2472	12564	14257

Източник: Национален статистически институт (НСИ)

През 2018 г. сектор „Услуги“ има най-висок относителен дял с 78,9% от всички 4757 предприятия и 48,7% от заетите 29 293 лица. Въпреки това, произведената продукция в сектора е само 22,7%. Сектор „Индустрия“ води по произведена продукция (58,2%) и дълготрайни материални активи (70,1%). Аграрният сектор има най-ниски относителни дялове по всички показатели.

Икономическите дейности в отделните сектори показват приноса им към общите резултати на секторите. Характеристиката на тези дейности, включва резултатите по основните икономически показатели, е представена в Таблица № 13.

Таблица № 13. Основни показатели по икономически дейности на местната икономика – 2019 г.

Икономически дейности	Предприятия	заети лица	Произведена продукция	ДМА
	Брой		Хиляди левове	
Общо за общ. Шумен	4866	29810	2300456	1299058
Селско, горско и рибно стопанство	240	2408	168114	145625
Добивна промишленост	..	..	..	..
Преработваща промишленост	478	9936	1348335	680601
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	..	..	..	..

Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	9	604	22344	5942
Строителство	296	2640	226806	87033
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	1712	6346	198640	162170
Транспорт, складиране и пощи	264	1439	144651	41065
Хотелиерство и ресторантьорство	257	1178	27383	13227
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	88	202	8206	1382
Операции с недвижими имоти	268	443	32940	112141
Професионални дейности и научни изследвания	515	938	25100	13898
Административни и спомагателни дейности	112	1347	25114	12828
Образование	57	76	1511	364
Хуманно здравеопазване и социална работа	227	1749	64599	21672
Култура, спорт и развлечения	57	75	1850	259
Други дейности	284	428	4853	820

Източник: Национален статистически институт (НСИ)

Селско стопанство

Основно място в сектора заема селското стопанство. Фактори за неговото развитие и състояние е наличието на качествени поземлени ресурси, производствения опит на земеделските производители и инвестициите влагани, за развитие на селскостопанските дейности. Селското стопанство в общината е с растениевъдно - животновъдна структура.

Основните организационни структури на регистрираните земеделски производители са със статут, съобразен с действащата нормативна уредба. Те са посочени в Таблица № 14.

Таблица № 14. Регистър на статута на земеделските стопани в община Шумен за стопанската 2019-2020г.

Статут на земеделските стопани	Брой регистрации	Площ обраб. земя (дка)
ЕООД	32	70090.2
ООД	26	53898.4
ФЛ	345	64465.9
ЕТ	11	10244.02
КООПЕРАЦИИ	7	60098.2

Източник: Областна дирекция „Земеделие“ – гр. Шумен

Основната част от земеделските стопани са регистрирани като физически лица. Стопанисваната от тях земя не е в голям размер. Земеделските стопани, регистрирани като физически лица, стопанисват средно по 186 дка земеделски земи. Средният размер на обработваемите земи от земеделските кооперации е около 8600 дка. Земеделските кооперации стопанисват земи в землищата на гр. Шумен (4 кооперации), по 2 кооперации са регистрирани в селата Мадара и Лозево и по 1 – в землищата на селата Панайот Волон,

Царев брод, Велино и Дибич. Значителна част от земеделските земи в общината се обработват от голям брой арендатори – 336.

Растениевъдството е най-развитият подотрасъл на селското стопанство, обхващащ отглеждането на зърнени и технически култури, трайни насаждения и частично на зеленчуци. Това се потвърждава и от данните в Таблица № 15.

Таблица № 15. Засети площи с основни видове култури и площи на трайните насаждения в община шумен за периода 2015-2020г.

Вид култура, засети площи /дка/	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Пшеница	108151.2	117500.6	116708.8	122802.9	114226.9	92926.3
Царевица	55179.6	50811.8	40899.6	39066.2	58059.1	59224.9
Ечемик	22667.02	21664.8	20149.6	12080.1	15790.3	18042.7
Маслодаен слънчоглед	76263.6	82721	87452.4	71915.2	78012.3	66480.9
Рапица	15116.9	13015.7	11334.9	15162.4	14579.4	6984.1
Картофи	131.98	76.9	105.1	104.4	81	99.4
Домати	101.65	67.9	65.7	61.7	70.3	43.3
Краставици	31.1	27.4	23.5	24.1	12.7	36.3
Пипер	62	70	71.2	84.4	61.9	59.8
Ягоди	71.2	56.2	57.2	28.1		60.6
Дини	41.15	50.3	70	57.2	46.1	62.3
Пъпеша	26.5	19.7	43.8	28.4	21.9	16.5
Сливи	474.2	586	680.7	641	654	535.9
Праскови	68	73.7	74.9	76.6	15.7	74.2
Лозя – винени сортове	484.5	470.9	462.9	626.5	629	614.9
Лозя – десертни сортове	23.6	18.7	17.9	27.7	31	2.6
Ябълки	674.5	518.5	641.3	616.2	620.7	423

Източник: Областна дирекция „Земеделие“ – гр. Шумен

Анализът на данните от Таблица № 15 показва, че размерът на зърнените и на техническите култури през отделните стопански години не варира в много широки граници. Промените в размера на засетите площи при тези култури са резултат от прилаганите изисквания за сеитбооборота. При трайните насаждения се наблюдава намаление на площите с десертните сортове на лозята, което е за сметка на нарастване на площите с винени сортове.

Животновъдството е по-слабо развитият подотрасъл на селското стопанство. През периода 2014-2020 г. броят на животните не показва значителна динамика; при говедата и овцете се наблюдава спад, докато броят на свинете, козите и пчелните семейства се увеличава, макар и с умерен темп. Промените в броя на селскостопанските животни за периода 2014-2020 г. са посочени с данните в Таблица № 16.

Таблица № 16 Брой селскостопански животни в община Шумен 2014-2020г.

Животни	Брой към:			
	2014 г.	2016 г.	2019 г.	2020 г.
Свине	27196	25984	28290	31192
Птици	884610	854447	868238	869452
Говеда	3490	3402	2466	2293
Овце	6990	7275	5977	5587
Биволи	84	67	87	95
Кози	805	1129	1075	895
Пчелни семейства	4174	5004	5524	5710

Източник: Областна дирекция „Земеделие“ – гр. Шумен

Част от животните се отглеждат в домашните дворове и продукцията им е основно за самозадоволяване. На територията на общината има и няколко големи ферми – за отглеждане на свине, птици и говеда. В общината се намира и един от хибридните центрове по свиневъдство в страната. В него се отглеждат свине-майки (1500 скотоместа), нерези и интензивно отглеждане на свине за угояване (8500 скотоместа). В общината има и няколко ферми за отглеждане на кокошки – носачки и за пилета – бройлери.

На територията на общината е и Земеделски институт – Шумен. Той е научно звено към Селскостопанската академия. В структурата му са включени Институтите по свиневъдство, биволовъдство, захарно цвекло и експерименталната опитна станция в гр. Лозница.

Горско стопанство

Горскостопанските ресурси на територията на община Шумен се стопанисват от ТП „ДГС – Шумен“. От обхвата на стопанството са изключени землищата на с. Мадара и част от това на с. Овчарово, които са включени в ДГС Нови Пазар. Освен държавните гори, по договор с община Шумен ТП „ДГС – Шумен“ охранява и стопанисва и общинския горски фонд. Освен държавни и общински гори в границите на горското стопанство са включени и частни гори и гори на МОСВ. Общата площ на горските територии е 13811 ха. Горските територии – държавна собственост са 11386 ха. Горите със стопански функции заемат 21,7% от горския фонд, а тези със специални и защитни функции са 78,3%.

Най- разпространени дървесни видове са цер, габър, топола, липа и бор. Залесената площ е 10851 ха. По-голямата част от тях са издънкови гори, следвани от високостеблените и нискостеблените широколистни гори. Иглолистните гори са с площ 1043 ха,, а с много малка площ (28 ха) са тополовите гори.

За периода 2011-2020 г добитата дървесина без клони е 338 545 м3 , или средногодишно 33 855 м3 , а с клони – 390 640 м3 , или средногодишно 39 065 м3 . През 2020 г. общият обем на добитата дървесина е 25220 м3 лежаща маса, от които 5520 м3 са продадени на населението.

За целите на лесокултурните мероприятия на територията на ДП „ДГС Шумен“ е създаден горски разсадник „Салманово“. Той е с площ 207 дка.

Държавната ловно-стопанска дейност е организирана в Държавен ловно-стопански район „Ивански“.

Туризм

Туристическата дейност в Община Шумен се базира на наличните туристически ресурси и утвърденото име на общината като популярна туристическа дестинация. Туристическата инфраструктура в района включва разнообразие от места за настаняване и заведения за хранене и развлечения. Към 2023 г. в националния туристически регистър са включени различни видове места за настаняване. Видът и капацитетът им са представени в Таблица № 17.

Таблица № 17. Категоризирани места за настаняване в община Шумен – 2023г.

№	Вид и наименование на обекта	Капацитет легла	Населено място	Адрес
1	Стаи за гости	5	с. Мадара	ул. „Стара планина“ № 18
2	Къща за гости „Конника“	11	с. Мадара	ул. „Мадарски конник“ №43
3	Хостел „Формула“	25	гр. Шумен	бул. „Симеон Велики“ №5
4	Стаи за гости „При Бачо Илия-2“	6	с. Мадара	ул. „Панайот Волов“ №5
5	Стаи за гости „Пролет“	6	гр. Шумен	ул. „Московска“ №15, ет.2
6	Къща за гости „Пазачница“	10	гр. Шумен	Природен парк „Шуменско плато“
7	Пансион „МЗ-85“	19	гр. Шумен	ул. „Селиолу“ №23
8	Къща за гости „Булгарка“	16	с. Дибич	ул. „Крайречна“ №39
9	Стаи за гости	8	гр. Шумен	ул. „Георги Сава Раковски“
10	Хостел	16	гр. Шумен	Народен парк „Шуменско плато“
11	Хотел „Стария град“	26	гр. Шумен	Природен парк „Шуменско плато“
12	Хотел „Акцион“	27	гр. Шумен	ул. „Васил Друмев“ №12
13	Семеен хотел „Пролет“	20	гр. Шумен	ул. „Марин Дринов“ №11
14	Хостел „Акцион Делукс“	36	гр. Шумен	бул. „Ришки проход“ №211
15	Къща за гости „Велино“	7	с. Велино	ул. „Вела Пискова“ №57
16	Къща за гости „Случайна среща“	7	с. Мараш	ул. „Васил Коларов“ №2А
17	Стаи за гости	7	гр. Шумен	ул. „Стефан Караджа“ №11
18	Стаи за гости „Свети Георги“	5	с. Мадара	ул. „3-ти март“ №13
19	Бунгала „Пазачница“	14	гр. Шумен	Природен парк „Шуменско плато“
20	Семеен хотел „Европа“	29	гр. Шумен	ул. „Васил Априлов“ №3
21	Стаи за гости „Сейнт Мишел“	10	с. Мадара	ул. „Дунав“ №5
22	Къща за гости „Хотел ли пиаца“	12	гр. Шумен	ул. „Фридрих Енгелс“ №7
23	Къща за гости „Хаджистанковата къща“	28	с. Мараш	ул. „Кр. Емандиев“ №2
24	Хостел „Ескейл“	10	гр. Шумен	ул. „Рафаил Попов“ №12
25	Къща за гости „Хармония“	6	с. Средня	ул. „Илия Стаменов“ 04
26	Хостел „Окей“	21	гр. Шумен	ул. „Дедеагач“ №36
27	Хостел „Рубо“	17	гр. Шумен	ул. „Гиньо Писков“ №1
28	Къща за гости „Шуменско плато“	9	гр. Шумен	Местност „Шуменско плато“
29	Къща за гости „Айриш“	17	гр. Шумен	ул. „Цар Освободител“ №133
30	Хостел „Арима Сити“	25	гр. Шумен	ул. „Сан Стефано“ №19
31	Стаи за гости	10	гр. Шумен	ул. „Стефан Караджа“ №11
32	Семеен хотел „Централ“	41	гр. Шумен	пл. „Освобождение“ №8
33	Стаи за гости „Римини клуб“	7	гр. Шумен	ул. „Харалан Ангелов“ №2
34	Семеен хотел „Замъка“	15	гр. Шумен	ул. „Васил Левски“ №21
35	Стаи за гости	6	гр. Шумен	ул. „Стефан Караджа“ №11
36	Семеен хотел „Орбита“	40	гр. Шумен	Лесопарк „Къошквете“

37	Семеен хотел „Бизнес клуб“	24	гр. Шумен	ул. „Христо Смирненски“ №2
38	Семеен хотел „Мехджарел“	25	гр. Шумен	ул. „Дунав“ №13
39	Къща за гости „Миналият век“	14	гр. Шумен	бул. „Симеон Велики“ №81
40	Семеен хотел „Рай“	19	гр. Шумен	ул. „Охрид“ №26
41	Семеен хотел „Грийн палас“	26	гр. Шумен	ул. „Александър Стамболийски“ №20
42	Семеен хотел „Контеса“	23	гр. Шумен	ул. „Черноризец Храбър“ №4
43	Семеен хотел „Нирвана“	14	гр. Шумен	ул. „Независимост“ №25
44	Хостел „Роял“	43	гр. Шумен	бул. „Плиска“ №36
45	Къща за гости „Рай“	7	гр. Шумен	ул. „Охрид“ №28
46	Семеен хотел „Парк-хотел Кьошкове“	42	гр. Шумен	Лесопарк „Кьошкове“
47	Семеен хотел „Вила Царица“	24	гр. Шумен	Природен парк „Шуменско плато“, местносот „Илчов байр“
48	Хотел „ ГРАНД ХОТЕЛ ШУМЕН“	123	гр. Шумен	ул. „Оборище“ №1
49	Стаи за гости „Стивест“	12	гр. Шумен	ул. „Марица“ №15
50	Стаи за гости „Селави“	6	гр. Шумен	ул. „Тодор Икономов“ №12
51	Апартаменти за гости „Митра Лъкшари апартаментс“	2	гр. Шумен	ул. „Сан Стефано“ №3
52	Стаи за гости „Мадара Омая“	8	с. Мадара	ул. „Пролет“ №1
53	Стаи за гости „Магическа Мадара“	9	с. Мадара	ул. „Момина сълза“ №3
54	Стаи за гости „Кребс“	7	гр. Шумен	ул. „Хан Крум“ №1
55	Стаи за гости „Бялата къща“	6	гр. Шумен	ул. „Владайско въстание“ №104
56	Стаи за гости „Неон“	13	гр. Шумен	ул. „Илия Блъсков“ №13а
57	Стаи за гости „Ночевы“	12	с. Мадара	ул. „Мадарски конник“ №40а
58	Стаи за гости „При Бачо Илия“	6	с. Мадара	ул. „Съединение“ №70
59	Стаи за гости „Златея“	7	с. Мадара	ул. „Хан Аспарух“ №7
60	Стаи за гости „Марина“	8	с. Мадара	ул. „Рафаил Попов“ №8
61	Апартаменти за гости „Тракия“	2	гр. Шумен	ул. „Дедеагач“ №13
62	Апартаменти за гости	2	гр. Шумен	ул. „Отец Паисий“ №27
63	Стаи за гости „Добруджа“	5	гр. Шумен	ул. „Съединение“ №45
64	Стаи за гости	2	гр. Шумен	бул. „Вилики Преслав“ №59
65	Апартаменти за гости	3	гр. Шумен	ж.к. „Южен бряг“, блок 6
66	Стаи за гости „Нощувки Ботеви“	4	гр. Шумен	ул. „Христо Генчев“ №38
67	Стаи за гости „Стивест-Рачев“	11	гр. Шумен	ул. „Марица“ №15
68	Апартаменти за гости	2	гр. Шумен	ул. „Цар Иван Александър“ №98
69	Апартаменти за гости	1	гр. Шумен	ул. „Родопи“ №24
70	Стаи за гости „Валентина“	6	с. Мадара	ул. „Мадарски конник“ №44
71	Стаи за гости „Рио“	8	гр. Шумен	ул. „Шуменска комуна“ №9
72	Стаи за гости „Авеню“	10	гр. Шумен	ул. „Цар Освободител“ №73
73	Стаи за гости „Военен клуб-Шумен“	8	гр. Шумен	ул. „Адам Мицкевич“ №2
ОБЩО КАПАЦИТЕТ		1118		

Източник: Национален туристически регистър

Категоризираните места за настаняване към 2023 г. са 73 броя с общ капацитет 1118 легла.

През отчетния период 2021-2023 г. туристическият сектор остава най-силно засегнатият отрасъл от пандемията. Въпреки тези предизвикателства, община Шумен продължи да развива и инвестира в туризма.

На Годишните награди в туризма за 2021 г. Община Шумен спечели първо място в две категории: „Туристическа община – специална награда 2021 година“ и „Дестинация на годината – Шумен – земя на първите“. В категорията „Туристическа атракция/обект“ Мемориалният комплекс „Създатели на българската държава“ зае трето място.

Разработи се проект за кандидатстване пред Министерството на културата за предоставяне на целева финансова подкрепа за консервация и реставрация на недвижими културни ценности, с цел да се започнат активни дейности по опазване на паметника „Създатели на българската държава“. Одобрен е за финансиране етап 1 Предпроектно проучване, заснемане на обекта и изготвяне на комплексно задание за консервация и реставрация във фаза технически проект на стойност 49 600 лв.

Съвместно със Съюза на екскурзоводите в България „Дестинация Шумен“ беше представена на уебинар на тема „Узнай повече о Болгариите – стране здравия и позитива“ в портала на Асоциацията на туроператорите в Русия /АТОР/. ОП „Туризм, публични прояви и атракции“ участва като съорганизатор на XV национален конкурс „България в сърцата и мечтите ни“, посветен на 40 годишнината от откриване на МК „Създатели на българската държава“, съвместно с НЧ „Боян Пенев 1949“, ДГ „Братя Грим“ и ДГ „Дружба“.

Фонд „Култура“ финансира разработването и отпечатването на двуезичен Туристически пътеводител на Община Шумен. Туристическа дестинация Шумен беше включена в „Пътеводител на България“, издаден от ИК „Домино“. Туристическите обекти на територията на община Шумен бяха включени в електронната платформа и приложението на iLoveBulgaria.

Продължи работата по възстановяване и опазване на културното наследство и насърчаване на развитието на културните дейности. През годината броят посетители в обектите от структурата на РИМ – Шумен е 108 871.

През 2021 г. Регионалният исторически музей – Шумен спечели и реализира редица проекти за теренни археологически проучвания: „Селищна могила „Нуриюк“, с. Сушина, обл. Шумен“; „НИАР „Плиска“ - Сграда в югозападния сектор на Вътрешния град“, гр. Плиска; „Селищна могила „Банята“ при с. Иваново, обл. Шумен“; с. Златар, обл. Шумен; Недеструктивно геофизично издирване на обект „Производствен център за металопластика в землището на с. Надарево, общ. Търговище“. Беше спечелено проектно предложение към Министерството на културата за мобилна експозиция „Рафаил Попов“ – 5 946 лв. Бяха реализирани и съвместни проекти с други организации – партньори по Еразъм с ДГ „Братя Грим“ и ДГ „Светулка“.

През изминалата година РИМ – Шумен продължи технологичното обновление на дейността и оборудването. Бяха закупени два киоска за обновените експозиционни зали „Праистория“ и „Античност“, скенер за дигитализиране на книжния фонд на РИМ – Шумен – старопечатни книги и научното списание на музея, бяха поставени QR кодове на движимите културни ценности, намиращи се във фондохранилищата.

На Деня на народните будители на Регионалния исторически музей – Шумен е присъдена Националната награда „Музейна образователна дейност“ за 2021 г. в категория „Културен институт – регионален музей“.

Изготвено е комплексно задание за Технически проект за консервация и реставрация на Мемориален комплекс „Създатели на българската държава“, м.Илчов баир, гр.Шумен, във връзка с изпълнение на договор № РД-11-05-44/23.12.2021г, сключен между Министерство на културата и Община Шумен с предмет: Изработване на проект за консервация и реставрация на Мемориален комплекс „Създатели на българската държава“, м. Илчов баир, гр. Шумен.

Етап 1 - Предпроектно проучване, заснемане на обекта и изготвяне на комплексно задание за консервация и реставрация във фаза технически проект на Мемориален комп-

лекс „Създатели на българската държава“, м. Илчов баир, гр. Шумен. Отчетът за изпълнение на договора е приет от Министерство на културта и стойността на проекта 48 000 лв., е заплатена изцяло. Очаква се съгласуване от НИНКН.

През 2022 г. продължи дейността на Регионалния исторически музей по възстановяване и опазване на културното наследство. Изпълнение на бюджета: - Приходи от държавна делегирана дейност – 1 272 511, 96 лв.; Собствени приходи – 370 377, 50 лв.; Дарения – 360 лв.

Инфраструктурни дейности – завършени дейностите по реновирането на експозиционна зала „Съкровищница“; реновиране два кабинета на служители в администрацията на РИМ – Шумен; ремонтни дейности на част от подпокривното пространство на къща музей „Добри Войников“ и други в къща музей „Лайош Кошут“.

Спечелено проектно предложение към МК за редовни теренни археологически проучвания и теренна консервация на следния обект: „Селищна могила „Нуриук“, с. Сушина, обл. Шумен“ – 39 977, 30 лв.;

Спечелени проектни предложения към МК за:

- „Геофизично проучване на обект „Производствен център за металопластика в землищата на селата Надерево и Дългач, община Търговище“ – 19 958, 40 лв.;
- „Теренно археологическо издирване в землищата на селата Драгоево и Златар, община Велики Преслав“, обл. Шумен“ – 19 415 лв.;
- Спечелено проектно предложение за изготвяне на дизайн-проект към МК „Пътуване в миналото – възстановяване на експозиционна зала „Нови и най-нова история“ – 8 640 лв.;
- Спечелено проектно предложение към Общински фонд „Култура“ „Бунтовникът от Шумен“ – 900 лв.

През 2022г. е преиздаден двуезичен Туристически пътеводител на Община Шумен. Публикуван е в електронен вариант.

Туристическите обекти на територията на община Шумен са включени в електронната платформа и приложението на iLoveBulgaria. В платформата се публикува: информация за дейността на общината. Предоставят се интерактивни услуги на гражданите и гостите на общината, и др.

Социални дейности и услуги

За периода 2021-2022г. Дейностите на дирекция „Социална политика и здравеопазване“ се приоритизираха с насоченост към най – рисковите групи – деца, лица с увреждания, пенсионери и трайно безработни, съобразени с наложената извънредна епидемиологична обстановка.

Дирекцията продължи работа по основните социални проекти:

- „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания“ Компонент 2, с обхват 201 лица, за които се осигуряват почасови услуги у дома. Те включват обгрижване, помощ при самообслужване и медицински дейности според утвърден здравен пакет. Назначени са мобилни екипи, като в тях са включени домашни помощници, медицински специалисти, социални работници, психолог и рехабилитатор.
- Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания“ – Компонент 3, предназначен за 349 лица, но обслужените лица през 2021г. са над 450. Те са подпомагани чрез доставка на храна, хранителни продукти, лекарства и продукти от първа необходимост, закупени със средства на потребителите.
- Проект „Дневен център за подкрепа на лица с увреждания и техните семейства, включително с тежки множествени увреждания в град Шумен“. Основната цел на проекта е да осигури качествена грижа за лица с тежки множествени увреждания чрез предоставяне на интегрирани услуги с иновативен характер. Предоставяните

интегрирани здравно-социални услуги в Центъра, изцяло ще са фокусирани върху индивидуалните потребности на лицата с увреждания и подкрепа на техните семейства

- Проект „Център за ранно детско развитие в община Шумен“. От стартирането на проекта социални услуги са получили 387 деца и 264 родители. Целеви групи по проекта са деца от 0 до 7 години в риск и техните семейства; семейства с деца от 0 до 7 години, включително с увреждания, както и деца от 0 до 7 години, включително с увреждания, настанени в институции. Предоставят се професионални услуги за ранна интервенция на уврежданията, пряка работа с децата с увреждания и техните родители, включително рехабилитация и дейности за консултиране, обучение, мобилна работа с детето в неговия дом.
- Проект „Топъл обяд в условия на пандемията от COVID-19 в община Шумен“. Обслужвани ежедневно- 650 лица, от които 135 в град Шумен и 515 по малките населени места на община Шумен. Целеви групи по проекта: лица без доходи или с ниски доходи под линията на бедност - хора в затруднение поради влошената икономическа обстановка в страната, хора, които поради възрастта си или налични увреждания са в по-висок риск от заразяване и неблагоприятно протичане на инфекцията, лица, поставени под карантина - без доходи или с ниски доходи под линията на бедност и нямат близки, които да им окажат подкрепа; лица, обект на социално подпомагане, за които е установена нужда от допълнителна подкрепа и в условията на извънредна епидемична обстановка, са в невъзможност да задоволят основните си жизнени потребности.

Ежегодно се заделят средства от бюджета на община Шумен в размер на 100 000лв. за медицинска апаратура на „МБАЛ –Шумен“АД, финансира се дейността на социалния стоматологичен кабинет и изработката на ортодонски апарати за лечение на челюстно-лицеви деформации на деца в ранна възраст.

През 2021г. се разкрива нова социална услуга „Асистентска подкрепа“, за 2021г. са назначавани 52 социални асистенти, които са обслужвали 205 потребители на територията на община Шумен, включително селата. През 2022г. ползвателите са 179 лица, обслужвани от 60 социални асистента, включително селата.

Всяка година възрастните хора над 65-годишна възраст и многодетни майки се подпомагат при закупуване на карти за градския транспорт със 100000,00лв., 1725 бр. са абонаментни карти за 2021г. През 2022г. издадените абонаментни карти са 1492 бр.

През 2021г. са издадени 504 карти за паркиране за хора с трайно увреждане по Наредбата за престой и паркиране на превозни средства, управлявани или превозващи лица с трайни увреждания на територията на община Шумен. През 2022г. са издадени 517 карти.

Здравеопазване

Здравното обслужване на населението в община Шумен е добре развито, като обхваща както първичната извънболнична помощ, така и специализираната болнична помощ. Мрежата от лечебни заведения е съобразена с потребностите на жителите и също така обслужва населението от съседни общини. Частните лечебни заведения допълват публичния сектор, което води до по-добро качество на здравните услуги.

В община Шумен функционират 34 здравни кабинета в детски градини и училища, които се обслужват от 41 медицински специалисти. Кабинетите са оборудвани в съответствие с всички нормативни изисквания.

По данни от НСИ, в периода от 2021 г. до 2023 г. на територията на община Шумен са регистрирани и са функционирали следните лечебни и здравни заведения, показани на Таблица № 18.

Таблица № 18. Вид и брой на лечебните и здравни заведения

	Брой на лечебните и здравните заведения		
	2021г.	2022г.	2023г.
Многопрофилни болници	1 бр.	1 бр.	1 бр.
Специализирани болници	2 бр.	2 бр.	2 бр.
Комплексни онкологични центрове	1 бр.	1 бр.	1 бр.
Диагностично-консултативни центрове	1 бр.	1 бр.	1 бр.
Медицински центрове	11 бр.	10 бр.	11 бр.
Дентални центрове	1 бр.	1 бр.	1 бр.
Самостоятелни медико-диагностични и медико-технически лаборатории	18 бр.	19 бр.	21 бр.
Други лечебни и здравни заведения	4 бр.	4 бр.	4 бр.
ОБЩО	39 бр.	39 бр.	42 бр.

Източник: Национален статистически институт (НСИ)-ИНФОСТАТ

Здравеопазването в общината е структурирано, в съответствие с действащата в страната нормативна уредба в здравната сфера, а именно на:

- Извънболнична медицинска и дентална помощ.
- Болнична лечебна помощ.
- Неотложна медицинска помощ.

Извънболничната медицинска помощ е важно звено на здравеопазването, което е най-близко до населението. Лечебните заведения за извънболнична медицинска помощ са регистрирани като амбулатории, които по своите функции и в зависимост от обслужващите ги лекари са два вида – индивидуални и групови практики.

Амбулаториите за индивидуална практика за първична медицинска помощ (АИППМП) се обслужват от общопрактикуващи лекари. В Регистъра на извънболничните лечебни заведения, поддържан от РЗИ – Шумен, броят на този тип амбулатории в община Шумен към края на 2020 г. е 54, като преобладаващата част от тях са регистрирани в гр. Шумен. Няколко лекарски практики са със седалища в селата Ивански, Мадара, Новосел, Салманово, Ветрище, Градище, Салманово. Здравно осигурените пациенти от селата Друмево, Мараш, Вехтово, Дибич, Радко Димитриево, се обслужват от лекари, чиято практика е регистрирана в гр. Шумен. Към 2020 г. на територията на общината са регистрирани и осъществяват дейност 3 групови практики за първична медицинска помощ. Те също се обслужват от 7 общопрактикуващи лекари (ОПЛ), В една от груповите практики са заети 3 ОПЛ, а в другите 2 - по 2 ОПЛ. Груповите практики са със седалище гр. Шумен, като две от тях обслужват и пациенти от селата.

Степента на развитие на специализираната медицинска помощ в община Шумен, разглеждана чрез броя на лекарите специалисти и техните практики, е ключов индикатор за здравните функции на общината. Към края на 2020 г. в Регистъра на РЗИ – Шумен са включени 158 лекари специалисти, като почти половината от тях работят в ДКЦ, медицинските центрове и медико-диагностичните лаборатории. Специализираната извънболнична медицинска помощ се оказва от лекари с различна специалност. – акушерство и гинекология – 18 лекари, 7 лекари – специалисти по детски болести, 12

лекари с две специалности – кардиология и вътрешни болести, нервни болести – 7 лекари, 7 са лекарите по очни болести и толкова със специалност психиатрия и т.н.

Регистрирани са 81 индивидуални практики за специализирана медицинска помощ, всички със седалище в град Шумен, обслужващи и пациенти от съседни общини. В допълнение, в общината функционират 3 групови практики, 12 медицински центрове и 2 ДКЦ, също със седалище в Шумен.

Към края на 2020 г. в община Шумен има 72 лекари-дентисти, от които 44 работят в индивидуални практики и 12 в 5 групови практики. В 3 медицински центъра са регистрирани 16 лекари-дентисти. Повечето амбулатории за дентална помощ са в гр. Шумен, с малък брой в селата Друмево, Мадара и Царев брод. През 2019 г. в с. Ивански са открити нови АГ и педиатричен кабинети по програма ЗОВ (Здраве и образование за всички).

Добре развитите здравни функции на общината са свързани и с дейността на болничните здравни заведения. На територията на община Шумен извършват дейност 5 болнични заведения, а именно:

- „Многопрофилна болница за активно лечение Шумен“ АД.
- „Специализирана болница по кардиохирургия Мадара“ ЕООД.
- „Комплексен онкологичен център – Шумен“ ЕООД.
- Държавна психиатрична болница – с. Царев брод.
- Психиатричен дневен стационар – Шумен.

Четири от болничните лечебни заведения са с надобщинско значение. В тях се обслужват пациенти и от другите общини на област Шумен. По капацитет (брой болнични легла) най-големи са „МБАЛ Шумен“ АД, „КОЦ Шумен“ ЕООД и Държавната психиатрична болница в с. Царев брод. Разпределението на броя на болничните легла и по нива на компетентност по болнични лечебни заведения в общината е показано на Таблица № 19.

Таблица № 19. Брой легла в болничните лечебни заведения в община шумен – 2019г.

Лечебно заведение	Болнични легла				
	Общо	В т.ч. интензивни	I ниво на компетентност	II ниво на компетентност	III ниво на компетентност
„МБАЛ Шумен“ АД	398*	16	23	289	86
„СБАЛ по кардиология Мадара ЕООД“	36	-	-	-	36
„Комплексен онкологичен център Шумен“ ЕООД	145	6	10	56	79
Държавна психиатрична болница – с. Царев брод	167	-	167	-	-
Психиатричен дневен стационар	18	-	18	-	-

Източник: Източник: Национална здравна карта

Образование

Образованието е основен фактор за развитието на всяко общество, като осигурява не само подготовка за бъдещата реализация на младите хора, но и устойчивост и прогрес на местните общности. В този контекст, ролята на общините в управлението и развитието на предучилищното и училищното образование е от съществено значение. Община Шумен активно работи за поддържане и подобряване на образователната инфраструктура и предоставянето на качествено образование на своите жители.

Дейностите в сферата на предучилищното и училищното образование в община Шумен са насочени към изпълнение на задълженията, произтичащи от Закона за предучилищното и училищно образование (ЗПУО), Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО), и Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА). Приоритетите в образователната сфера са в съответствие с основните цели и принципи на реформите в училищното образование и са част от основните дейности в Плана за интегрирано развитие на община Шумен за периода 2021-2027 г.

На територията на общината функционират 18 общообразователни училища, 5 професионални гимназии и 28 детски градини, като структурата им остава стабилна през последните три учебни години (2020/2021 г., 2021/2022 г. и 2022/2023 г.). Образователната система на общината е устойчива, без закрити учебни заведения в посочения период.

Местоположението на училищата и детските градини в общината осигурява възможност за задължителното обучение на учениците до 16-годишна възраст, както и за образованието и възпитанието на децата от 3 до 7 години.

В общината функционират следните училища и гимназии, показани в Таблица № 20.

Таблица № 20. Учебни заведения в община Шумен

Населено място	Вид и име на училищата
гр. Шумен	НУ „Ил. Блъсков“
гр. Шумен	НУ „Кн. Борис I“
гр. Шумен	II-ро ОУ „Д-р П.Берон“
гр. Шумен	III-то ОУ „Димитър Благоев“
гр. Шумен	VI-то ОУ „Е. Марковски“
гр. Шумен	IX-то ОУ „Панайот Волов“
гр. Шумен	СУ „Й. Е. Български“
гр. Шумен	СУ „Сава Доброплодни“
гр. Шумен	СУ „Васил Левски“
гр. Шумен	СУ „Панайот Волов“
гр. Шумен	СУ „Тр. Симеонов“
гр. Шумен	ППМГ
гр. Шумен	ПЕГ
с. Ивански	ОбУ „Христо Ботев“
с. Градище	ОУ „Васил Левски“
с. Царев брод	ОУ „Св.Св. Кирил и Методий“
с. Друмево	ОбУ „Христо Ботев“
с. Мадара	ОУ „Панайот Волов“
гр. Шумен	ПГССХТ
гр. Шумен	ПГСАГ
гр. Шумен	ПГИ
гр. Шумен	ПГМЕТТ „Христо Ботев“
гр. Шумен	ПГОХХТ „Проф. д-р Асен Златаров“

Източник: Общинска администрация – гр. Шумен

Таблица № 21. Брой ученици в община Шумен за периода 2020-2023г.

Учебни години	2020/2021г.	2021/2022г.	2022/2023г.
Брой ученици, в общообразователните училища т.ч.:	7950	7782	7673
Момчета	3929	3860	3769
Момичета	4021	3922	3904
Брой ученици, в професионалните училища т.ч.:	2058	2279	2314
Момчета	1227	1358	1394
Момичета	831	921	920
ОБЩ БРОЙ УЧЕНИЦИ	10008	10061	9987

Източник: Национален статистически институт (НСИ)-ИНФОСТАТ

През отчетния период в община Шумен се наблюдава тенденция на намаляване на броя на учениците, което е в съответствие със средните тенденции за страната. В периода от 2020/2021 учебна година до 2022/2023 учебна година общият брой на учениците в общообразователните училища намалява с 277 ученици или приблизително с 3.5%. В професионалните гимназии в общината се наблюдава увеличение на броя на учениците, като те нарастват с 256 ученици за същия период. В структурата на учениците по пол се запазва относително равновесие, момчетата са 49.1%, а момичетата 50.9% в общообразователните училища през учебната 2022/2023 година. В професионалните гимназии обаче, момчетата са 60.2%, а момичетата са 39.8%. Учителският състав в общообразователните училища в община Шумен е стабилен, като през учебната 2022/2023 година се наблюдава леко увеличение на броя на учителите, което е в съответствие с нарастващите изисквания за качествено образование.

Мрежата от детски градини в общината през учебната 2022/2023 г. обхваща действащи детски заведения в 12 населени места. Разпределението им по населени места е представено в Таблица № 22.

Таблица № 22. Местоположение на детските градини в община Шумен

Населено място	Име на детската градина
гр. Шумен	ДГ „Щурче“
гр. Шумен	ДГ „Светулка“
гр. Шумен	ДГ „Чучулига“
гр. Шумен	ДГ „Пчелица“
гр. Шумен	ДГ „Звънче“
гр. Шумен	ДГ „Слънце“
гр. Шумен	ДГ „Латинка“
гр. Шумен	ДГ „Брезичка“
гр. Шумен	ДГ „Смехорани“
гр. Шумен	ДГ „Конче Вихрогонче“
гр. Шумен	ДГ „Буратино“
гр. Шумен	ДГ „Братя Грим“
гр. Шумен	ДГ „Златна рибка“
гр. Шумен	ДГ „Космонавт“
гр. Шумен	ДГ „Дружба“
гр. Шумен	ДГ „Пролетна дъга“
гр. Шумен	ДГ „Изворче“
с. Струино	ДГ „Калинка“
с. Черенча	ДГ „В. Левски“
с. Градище	ДГ „Осми март“
с. Новосел	ДГ „Радост“

с. Салманово	ДГ „Славейче“
с. Царев брод	ДГ „Щастливо детство“
с. Вехтово	ДГ „Червената шапчица“
с. Дибич	ДГ „Д. Люцканов“
с. Друмево	ДГ „Камбанка“
с. Ивански	ДГ „Снежанка“
с. Мадара	ДГ „Мадарски конник“

Източник: Общинска администрация – гр. Шумен

В детските градини се приемат деца на възраст от 3 до 7 години, по желание на родителите, съгласно ЗПУО и Наредба №5 за предучилищното образование. Групите се формират на възрастов принцип.

През отчетния период в детските заведения са обхванати всички четири-, пет- и шестгодишни деца, които подлежат на задължително предучилищно обучение.

Таблица № 23. Данни за общинските детски градини в община Шумен за периода 2020-2023г.

Учебни години	2020/2021г.	2021/2022г.	2022/2023г.
Брой деца, в това число:	2809	2799	2751
Момчета	1490	1467	1417
Момичета	1319	1332	1334
Брой групи в детските градини	120	120	134
Брой педагогически персонал	268	273	273
Брой детски учители	251	264	267
Брой места на 100 деца в детските градини	110	123	119

Източник: Национален статистически институт (НСИ)-ИНФОСТАТ

През учебната 2022/2023 година детските градини в община Шумен се посещават от 2751 деца, разпределени в 134 групи и обучавани от 273 души педагогически персонал, включително 267 детски учители. Броят на децата в детските градини намалява с 58 в рамките на изследваните учебни години от 2020/2021 до 2022/2023 г. Броят на педагогическия персонал се увеличава с 5, а на детските учители с 16. Броят на групите в детските градини нараства с 14. На 100 деца в община Шумен към 2023 г. се падат 119 места в детските градини, което показва, че има известен брой свободни места.

През отчетния период 2021-2023 г. учебните и детските заведения активно се включват в множество проекти и програми:

Изпълнява се ежегодната програма към Стратегия за развитие на образованието в община Шумен за периода 2018-2023 г. с фиксирани приоритети, мерки и дейности в посока: осигуряване на равен достъп и постигане на максимален обхват за обучение на деца и ученици; реализиране на устойчиви организационни и финансови практики; изграждане на образователна среда за ефективно профилирано и професионално образование; създаване на условия за разнообразна извънкласна и извънучилищна дейност за личностна подкрепа на деца и ученици; приобщаване на родителите като партньори на детската градина и училището.

Поетапно изпълнение на програма за преминаване към едносменен режим на обучение за училищата на територията на община Шумен, съобразно изискванията на МОН. Плановите, утвърдени за преминаване към едносменен режим на обучение се забавят и са изцяло обусловени от епидемиологичната ситуация. Училища, които вече бяха

преминали на едносменен режим с оглед недопускането на голям брой ученици, планираха обучение на две смени;

Осигуряване на допълнителна финансова подкрепа за функциониране на маломерни и слети паралелки в общински училища - ОУ «П. Волов», с. Мадара и ОУ «В. Левски», с. Градище. Изготвена процедура, с внесено предложение до Общински съвет - Шумен и взето решение за дофинасиране в размер на 34 817 лв.

Изпълнение на Общинска стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците на територията на община Шумен за периода 2020 – 2022 г., която през м. юли 2020 г. бе разработена и приета. Стратегията гарантира предоставянето на пълноценна обща и допълнителна подкрепа както на децата с изяви дарби, така и на децата в риск, с хронични заболявания или със специални образователни потребности;

В училищата през 2021 г. бяха извършени СМР на обща стойност 1 174 896 лв. с получени трансфери от МОН и 174 604 лв. със средства от бюджета на училищата, общежития, училищни настоятелства.

В детските градини бяха извършени ремонти приблизително на стойност 100 000лв

В процедура е изпълнението по Програма за изграждане, пристрояване, надстрояване и реконструкция на детски ясли, детски градини и училища 2020-2022. Спечелени проектни предложения за ДГ „Братя Грим“ и ДГ „Щурче“, в които се предвиждат дейности по СМР за нови два корпуса с капацитет за 80 деца.

Община Шумен започна работа на 05.08.2021 г. по проект „Социално-икономическа интеграция на уязвими групи в община Шумен“, Договор №BG05M9OP001-2.056-0011-2014BG05M2OP001-C01. Финансиран по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ и по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“. Приоритетни оси: Образователна среда за активно социално приобщаване. Наименование на процедура: „СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ИНТЕГРАЦИЯ НА УЯЗВИМИ ГРУПИ. ИНТЕГРИРАНИ МЕРКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ ДОСТЪПА ДО ОБРАЗОВАНИЕ“ – КОМПОНЕНТ 2. Главната му цел е повишаване качеството на живот и социалното включване, намаляване на бедността и трайна интеграция на представителите на уязвими групи чрез реализацията на комплексни мерки и прилагането на интегриран подход за заетост и образование. Общата стойност на проекта е 1 216 919.92 лв.

Община Шумен изготви проектно предложение за кандидатстване по програма „Възобновяема енергия, енергийна ефективност, енергийна сигурност“, Процедура „Енергийна ефективност в сгради“ от Норвежки финансов механизъм 2014-2021 г. за IX ОУ „Панайот Волов“, кв. Дивдядово и ОУ „Панайот Волов“, с. Мадара.

През 2022 г. Община Шумен започна изпълнението по програма „Възобновяема енергия, енергийна ефективност, енергийна сигурност“, Процедура „Енергийна ефективност в сгради“ от Норвежки финансов механизъм 2014-2021 г. за IX ОУ „Панайот Волов“, гр. Шумен и ОУ „Панайот Волов“, с. Мадара. Към момента е извършено техническо обследване на сградите на училищата, изготвени са доклади от обследването, издадени на Сертификати за енергийни характеристики на сградата съгласно законовата база за енергийна ефективност, сертифициране и оценка на енергийните спестявания на сгради. Провеждат се процедури за избор на изпълнители по строителството на двата обекта.

През м. септември 2022 г. беше приета Областна Стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците на територията на община Шумен за периода 2023 – 2025. Предстои изготвяне на общинска стратегия за същия период.

Извършени и продължаващи СМР в училищата и средношколски общежития към м.10.2022 г. са на обща стойност 3 377 784 лв.

1. В училища е осигурено видеонаблюдение и охрана, както от ОП „Стопанска и охранителна дейност“, така и от други охранителни фирми на територията на общината.

2. За повишаване качеството на обучението общината се стреми да модернизира и поддържа сградния фонд, за да създаде добри условия за обучение и социални дейности,

спорт и култура. През изминалите години се работи за възстановяване, модернизиране и поддържане на материалнотехническата база в детските градини на територията на общината. При възникнала необходимост се извършват и аварийни ремонти.

3. Ремонтни дейности – към началото на учебната 2022-2023 година:

- Училища – обща стойност, вкл. на неприключили и одобрени ремонтни дейности: 1 607 523 лв.
- МОН: 1 295 374 лв.
- Текущи и др. ремонтни дейности от бюджети на училища – около 350 000 лв.
- Детски градини: 124 887 в т.ч.: ОП „Строителство и благоустройство“ на стойност 103 693 лв.; Бюджети на детски градини: около 22 000 лв.

По Програмата на мерките за закрила на деца с изявени дарби от държавни, частни и общински училища и насърчаване на творческите заложби и потребности на студенти в Община Шумен през 2022 г. (Глава II. Други мерки за насърчаване на творческите заложби и потребности на деца и студенти с изявени дарби - еднократно финансова подпомагане) са изплатени 7 270 лв. на 70 ученици.

По Програмата на мерките за закрила на деца с изявени дарби от държавни, частни и общински училища и насърчаване на творческите заложби и потребности на студенти в Община Шумен през 2022 г. (Глава II. – т. 4 Други мерки - Стимулиране на участието на студенти в научни форуми, студентски олимпиади, международни състезания и конкурси чрез еднократно финансово подпомагане) са отпуснати 1200 лв. на 4 студенти.

През м. септември и м. октомври 2022 г., Община Шумен сключи два договора за специализиран превоз на ученици от населени места - с. Косово, с. Марково, с. Мадара и от гр. Плиска и гр. Каспичан, откъдето до професионални гимназии в гр. Шумен пътуват общо 59 ученици. Организиран е и специализиран превоз два пъти седмично за 4 ученици от с. Пет могили, учещи в ПГССХТ, гр. Шумен.

II. ОЦЕНКА НА ПЪРВОНАЧАЛНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Междинната оценка на изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Шумен има за цел да обобщи първоначалните резултати и напредъка през първите три години от прилагането на стратегическия документ, като същевременно анализира промените в условията на живот и средата на местната общност.

В стратегическата част на ПИРО са включени следните приоритети:

- **Приоритет 1.** Устойчиво, конкурентоспособно икономическо развитие на общината.
- **Приоритет 2.** Развитие на човешкия потенциал чрез качествено образование, здравеопазване, социални услуги, спорт и култура.
- **Приоритет 3.** Устойчива селищна и екологична среда.
- **Приоритет 4.** Балансирано развитие на свързаността и достъпността и намаляване на териториалните различия.

Формулираните приоритети, добиват конкретизация чрез формулираните стратегически цели. Изводите и констатираните проблеми в досегашното развитие на отделните сектори и функционални системи са отчитани при формулировките на стратегическите цели. Отчитат се и специфичните условия в общината, поради което и тяхната формулировка има по-конкретен характер. По всеки приоритет са обособени по няколко – от 2 до 4 стратегически цели.

По **Приоритет 1: „Устойчиво, конкурентоспособно икономическо развитие на общината“** са формулирани следните стратегически цели:

- **Стратегическа цел 1.1.** Развитие на иновативен, технологично обновен и енергоефективен индустриален сектор;
- **Стратегическа цел 1.2.** Разширяване на съществуващи и изграждане на нови съвременни индустриални и логистични зони и паркове;
- **Стратегическа цел 1.3.** Развитие на конкурентен, биологично ориентиран аграрен сектор.
- **Стратегическа цел 1.4.** Засилване на икономическата активност чрез развитие на устойчив туристически сектор.

По **Приоритет 2: „Развитие на човешкия потенциал чрез качествено образование, здравеопазване, социални услуги, спорт и култура“**, включва стратегическите цели, формулирани по следния начин:

- **Стратегическа цел 2.1.** Приобщаващо и равностойно качествено образование
- **Стратегическа цел 2.2.** Подобряване на образователните и квалификационни умения на работната сила, съобразени с реалните потребности на пазара на труда.
- **Стратегическа цел 2.3.** Инвестиции в качествени публични услуги
- **Стратегическа цел 2.4.** Подобряване на образователната, социална, културна и спортна инфраструктура и достъпа до нея.

По **Приоритет 3: „Устойчива селищна и екологична среда“** е свързан със следните цели:

- **Стратегическа цел 3.1.** Подобряване на публичната селищна среда.
- **Стратегическа цел 3.2.** Развитие на ресурсоощадящ В и К сектор.
- **Стратегическа цел 3.3.** Въвеждане на мерки за енергийна ефективност.

- **Стратегическа цел 3.4.** Развитие на иновативни системи за управление на отпадъците.
- **Стратегическа цел 3.5.** Управление на риска от климатичните промени.

По **Приоритет 4: „Балансирано развитие на свързаността и достъпността и намаляване на териториалните различия.“**, включва следните стратегически цели:

- **Стратегическа цел 4.1.** Планово устройствено осигуряване на общината и населените места.
- **Стратегическа цел 4.2.** Подобрена транспортна и логистична инфраструктура.
- **Стратегическа цел 4.3.** „Електронна община“ – управление чрез разширена цифрова свързаност и дигитална среда.
- **Стратегическа цел 4.4.** Разширено взаимноизгодно междуобщинско сътрудничество.

Реалните резултати на етапа на междинна оценка за изпълнението на ПИРО за първите три години на неговото действие са представени в следващата Таблица № 24:

Таблица № 24. Справка за изпълнени проекти и дейности в община Шумен през периода 2021-2023г.

№ по ред	Приоритет, Специфична цел, Мярка, Проект/Дейност	Обща стойност лева	Период на изпълнение	Източник на средства – програма, фонд, бюджет (собствен финансов принос в %)	Резултати
ПРИОРИТЕТ 1: Устойчиво, конкурентоспособно икономическо развитие на общината					
Стратегическа цел 1.1: Развитие на иновативен, технологично обновен и енергоефективен индустриален сектор					
	Изграден и въведен в експлоатация Захранващ водопровод от HDPE 100-PN-10 от подзона С до подзона D		2022г.		Въведен в експлоатация на водопровод с дължина 547 метра, осигуряващ водоснабдяване за имотите в подзона D.
	Изграждане на довеждаща инфраструктура до „Индустриален парк Шумен“	1 200 000	2021г. -	ПМС №348	Процедурата по избор на изпълнител е завършена, и скоро ще започне изграждането на довеждаща инфраструктура до „Индустриален парк Шумен“, включваща две нови кръгови кръстовища и улично осветление от околновръстния път до бул. „Симеон Велики“.
Стратегическа цел 1.2: Разширяване на съществуващи и изграждане на нови съвременни индустриални и логистични зони и паркове					
Стратегическа цел 1.3: Развитие на конкурентен, биологично ориентиран аграрен сектор					
Стратегическа цел 1.4: Засилване на икономическата активност чрез развитие на устойчив туристически сектор.					

Консервация и реставрация във фаза технически проект на Мемориален комплекс „Създатели на българската държава”	48 000	2022г. -	Министерство на културата	Предпроектно проучване, заснемане на обекта и изготвяне на комплексно задание за консервация и реставрация във фаза технически проект на Мемориален комплекс „Създатели на българската държава”
Мобилна експозиция „Рафаил Попов“	5 946	2021г. -	Министерство на културата	Спечелено проектно предложение към Министерството на културата за мобилна експозиция „Рафаил Попов“
Спечелено проектно предложение за редовни теренни археологически проучвания и теренна консервация на „Селищна могила „Нуриюк“	39 977, 30	2022г. -	Министерство на културата	Спечелено проектно предложение
Геофизично проучване на обект „Производствен център за металопластика в землищата на селата Надерево и Дългач, община Търговище	19 958, 40	2022г. -	Министерство на културата	Спечелено проектно предложение
Теренно археологическо издирване в землищата на селата Драгоево и Златар, община Велики Преслав	19 415	2022г. -	Министерство на културата	Спечелено проектно предложение
Изготвяне на дизайн-проект „Пътуване в миналото – възстановяване на експозиционна зала „Нови и най-нова история“	8 640	2022г. -	Министерство на културата	Спечелено проектно предложение
Спечелено проектно предложение „Бунтовникът от Шумен“	900	2022г. -	Общински фонд „Култура“	Спечелено проектно предложение
ПРИОРИТЕТ 2: Развитие на човешкия потенциал чрез качествено образование, здравеопазване, социални услуги, спорт и култура				
Стратегическа цел 2.1: Приобщаващо и равностойно качествено образование				
Стратегическа цел 2.2. Подобряване на образователните и квалификационни умения на работната сила, съобразени с реалните потребности на пазара на труда				
Стратегическа цел 2.3: Инвестиции в качествени публични услуги				
Проект BG05FMOP001-5.001-0193-C05 – „Топъл обяд в условията на	505 857,11	01.01.2021 г.- 30.09.2022 г.	Оперативна програма за храна и/или основно	Обслужвани ежедневно- 650 лица, от които 135 в град Шумен и 515 по малките населени места

	пандемията от COVID-19“			материално подпомагане.	на община Шумен. Целевите групи по проекта са лица с доходи под линията на бедност, поставени под карантина, уязвими лица над 65 години, живеещи сами, и лица с увреждания или заболявания, които не могат да се самообслужват.
	„Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания“ - Компонент 2	482 528,96	2021г.		Обхванати са 201 лица, за които се предоставят почасови услуги у дома, включващи обгрижване, помощ при самообслужване и медицински дейности.
	„Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания“ – Компонент 3	554 910	2021г.		Предвиден е за 349 лица, но са обслужени над 450. Те получават помощ чрез доставка на храна, лекарства и основни продукти, закупени със средства на потребителите, както и съдействие за плащане на битови сметки и административни услуги.
	Проект BG05M9OP001-2.004-0043-C05 „Център за ранно детско развитие в община Шумен“	925 321, 36	01.09.2016г.-31.12.2022г.	Оперативна програма “Развитие на човешките ресурси”	От стартирането на проекта социални услуги са получили 387 деца и 264 родители. Целевите групи са деца от 0 до 7 години в риск и техните семейства, включително деца с увреждания и настанени в институции.
	Проект „Приеми ме 2015“ - II етап.	893 418,05	до 31.12.2021г.	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, съфинансирана от Европейския социален фонд.	В община Шумен има 37 професионални приемни семейства с 33 настанени деца, а в областта - 109 семейства с 95 деца. За тях се грижат 13 социални работници и 1 началник на областния екип по приемна грижа.
	Проект BG05M9OP001-2.061-0001 „Дневен център за подкрепа на лица с увреждания и техните семейства, включително с тежки множествени увреждания в град Шумен“	915 365,39	21.12.2020 г. - 30.09.2023г	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г.	Центърът обслужва до 30 лица с дневни и почасови услуги и 60 лица с мобилна работа, грижа в домашна среда или заместваща грижа 24/7.
	Проект: BG05M9OP001-6.002-0206-C01 “Патронажна грижа + в Община Шумен“.	1 147 760,44	23.09.2021г. – 23.05.2023г.	ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г., финансиран от	Брой обхванати потребители за периода на изпълнение на проекта – 201, назначени лица по

				Европейския социален фонд.	проекта 23; Подкрепени лица: 150 служители в социалните услуги и 453 ползватели на социални услуги.
	Осигуряване на финансова помощ за лечение на лица и двойки с репродуктивни проблеми.	35 000 15 368.60	2022г.	Общински бюджет	Подпомогнати 108 лица и 11 двойки с репродуктивни проблеми
	Проект „Социално-икономическа интеграция на уязвими групи в община Шумен“	1 216 919.92	05.08.2021 -	ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ и по ОП„Развитие на човешките ресурси“	Цел повишаване качеството на живот и социалното включване, намаляване на бедността и трайна интеграция на представителите на уязвими групи
Стратегическа цел 2.4. Подобряване на образователната, социална, културна и спортна инфраструктура и достъпа до нея.					
	Изграждане на "Тренировъчна зала и тренировъчно игрище", част от обект Реконструкция и реновиране на спортен комплекс "Панайот Волов" – Шумен	3 000 000	2021г.-2022г.	ПМС №33/28.02.2020г.	Изпълнен Етап 1 – изграждане на "Тренировъчна зала и тренировъчно игрище"
	Изградена жилищна сграда от две секции, включваща 51 бр. социални жилища.	2 983 707	2021г.	ОП "Региони в растеж"	Обектът е въведен в експлоатация.
	Извършена е реконструкция на покрива на сградата на П ОУ "Д-р Петър Берон"	24 166	2021г.		
	Извършен е основен ремонт на СУ "Сава Доброплодни"	355 216	2021г.		
	Изпълнена е реконструкция на покрив на сградата на училището и общежитието на ПГССХТ	144 293	2021г.		
	Реконструкция и модернизация на корпус 1 от Спортен комплекс „Плиска“	557 349	2021г.-2022г.	Министерството на младежта и спорта	Основен ремонт на първи корпус от Спортния комплекс „Плиска“.
	Стартира подготовка по изпълнението на дейностите по реконструкция и реновиране на спортен комплекс „Хиподрум - Кабиюк“, гр. Шумен	4 000 000	м. декември 2021 г. – 2022г.	ПМС №400/22.12.2020г.	
	Ремонт и преустройство на съществуващи обекти	366 037	2021г.-2022г.	Оперативна програма „Развитие	Приключи ремонтът и преустройството на съществуващи обекти по

	по проект „Създаване на Дневен център за лица с увреждания и техните семейства, включително с тежки множествени увреждания в град Шумен“			на човешките ресурси“ 2014-2020	проект „Създаване на Дневен център за лица с увреждания и техните семейства, включително с тежки множествени увреждания в град Шумен“
	Проект "Центрове за грижа за лица с умствена изостаналост"	996 000	2021г.	ОП "Региони в растеж"	
	Ремонт на 11 читалища и 15 кметства.	145 500	2021г.	Бюджет на общинското предприятие „Строителство и благоустройство“	
	Обновяване на Летния театър.	2 434 009,60	2022г.	ОП „Региони в растеж“ 2014-2020, кредит от Фонда за градско развитие за Северна България и съфинансиране от общината	Продължават строително-ремонтните дейности по обновяването на Летния театър.
	Завърши изграждането на новия социален блок в кв. „Тракия“	близо 3 000 000	2022г.	ОП „Региони в растеж 2014-2020г.	
	Ремонт и укрепване на покривната конструкция, газификация и подмяна на осветителните тела в залата на Спортен комплекс „Плиска“.	1 200 000	2022г.	Държавен и общински бюджет	
	"Частична рехабилитация и ремонт на Общински младежки дом - гр. Шумен, включително подобряване енергийната ефективност, достъпна и безопасна среда"	2 518 356,69	2022 г	ОПРР 2014-2020	Продължават строително-ремонтните дейности по обновяването на Младежкия дом.
	Опазване и поддържане на материалната база и инфраструктура в училищата	2 782 419	2021-2022г.	МОН; Средства от бюджета на училищата, общежития, училищни настоятелства.	В училищата през 2021 – 2022 г. бяха извършени строително-монтажни работи (СМР)
ПРИОРИТЕТ 3: Устойчива селищна и екологична среда					
Стратегическа цел 3.1: Подобряване на публичната селищна среда.					
	Основен и частичен ремонт на улици, обновяване на обществени територии и междублокови пространства в град Шумен и кварталите му.	Близо 3 000 000	2022г.	Общински бюджет	26 улици в Шумен и кварталите на града са основно или частично ремонтирани със средства от общинския бюджет. Обновени са 12 територии за обществено ползване, междублокови

					пространства, алеи и тротоари.
	Разширение на Гробищния парк	240 000	2021г. -		Стартира изпълнението на дейностите по разширение на Гробищния парк в гр. Шумен. През 2022г. продължава разширението.
Стратегическа цел 3.2: Развитие на ресурсоотдаващ В и К сектор.					
	Рехабилитация на Водоснабдителна система „Мътница“ – I-ви етап, включваща възстановяване на БПС № 5	404 236	2021г.		
	Изготвен проект за покриване на река Енчова и подобряване на техническата инфраструктура на ул. „Марица“ в участъка от ул. „Васил Друмев“ до ул. „Св. Климент Охридски“, гр. Шумен	2 895 040	2021г. -		
	“Интегриран проект за подобряване на водния сектор на обособена територия, обслужвана от ВиК – Шумен”	с 126 564 455,79	2021г. -	ОП „Околна среда 2014-2020“	
	Възстановена е работата на Водоснабдителната система: Дълбок сондаж „Черенча“ и Помпена станция – село Черенча.	55 000	2022г.	Общински бюджет	
	Реконструкция на дъждовната и на битовата канализация по ул. „Васил Априлов“, както и за реконструкция на уличен водопровод по ул. „Марица“ в Шумен.		2022г. -		Изготвени са проекти за реконструкция на дъждовната и на битовата канализация по ул. „Васил Априлов“, както и за реконструкция на уличен водопровод по ул. „Марица“ в Шумен.
	Приключи строителството на Пречиствателната станция за питейни води; Стартира и реконструкцията на довеждащия водопровод от язовир „Тича“.	126 564 455,79	2022-2023г.	ОП "Околна среда 2014-2020 г.	
Стратегическа цел 3.3: Въвеждане на мерки за енергийна ефективност.					
	„Подобряване на енергийната	2 232 398,89		Програма "Възобновяема	Реализиран

	ефективност на общински сгради- 9 основно училище "Панайот Волов", гр. Шумен и основно училище "Панайот Волов", с. Мадара"			енергия, енергийна ефективност, енергийна сигурност"	
	Завърши подмяната на уличното осветление по бул. „Ришки проход“ от кръговото на ул. „Владайско въстание“ до изхода от Шумен.		2022г.		Старите осветителни тела са подменени с по-ефективните и икономични LEDлампи. Подменена е 4 303 м. кабелна мрежа, монтирани са 77 нови електрически стълбове и 82 осветителни тела.
Стратегическа цел 3.4: Развитие на иновативни системи за управление на отпадъците.					
	За укрепване на бреговете на река Енчова, част от ЛОТ 2, от т. 16 до т. 23 (0+480,58 - 1+205,31), гр. Шумен /от Гръцкия блок до мост/	520 400	2021г.	ПМС №352/10.12.2020г.	Проведена процедура за избор на изпълнител.
	Извършено почистване на нерегламентирани сметища		2021г.		Извършено почистване на нерегламентирани сметища в много от населените места на общината. Продължава засаждането на нови дървета в рамките на град Шумен, а лятното и зимно зацветяване
Стратегическа цел 3.5: Управление на риска от климатичните промени.					
ПРИОРИТЕТ 4: Балансирано развитие на свързаността и достъпността и намаляване на териториалните различия					
Стратегическа цел 4.1: Планово устройствено осигуряване на общината и населените места.					
Стратегическа цел 4.2: Подобрена транспортна и логистична инфраструктура					
	Приключи изпълнението на дейностите по рехабилитация на общинския довеждащ път ПИ 83510.60.133 по продължение на бул. „Симеон Велики“ до „Алкомет“ АД.	2 139 092	2021г.	Министерството на икономиката чрез Българската агенция за инвестиции	
	Рехабилитация и реконструкция на ул. "Иван Кр. Ивански" в кв. Дивдядово, гр. Шумен	410 968	2021г.		
	Извършена е цялостна реконструкция и рехабилитация на ул. "Генерал Радецки" в участъка от ул.	313 206	2021г.		

	„Самара“ до ул. "Средна гора" и в отсечката между ул. „Средна гора“ и ул. „Витоша“				
	Извършена рехабилитация и реконструкция на участък от улица между ул. "Средна гора" и ул. "Витоша" /от ОТ 135 до ОТ 136/, кв. "Боян Българанов", гр. Шумен	241 284	2021г.		
	Изцяло е обновена ул. „Кирил и Методий“ от страничния вход на МБАЛ на ул. „Петър Парчевич“ до ул. „Климент Охридски“. Завърши преасфалтирането на локалното платно на бул. „Симеон Велики“ от ул. „Гоце Делчев“ до ул. „Дедеагач“, на ул. „Индуриална“ от бул. „Плиска“ до ул. „Дедеагач“, на паркинга до Информационния център на Мемориалния комплекс „Създатели на българската държава“, както и на части от улиците „Братя Андрей и Веселин Стоянови“, „Рафаил Попов“, „Неофит Бозвели“, „Стилиан Чилингиров“, паркинга зад Регионалната библиотека и „Димитър Благоев“ в село Ивански.	-	2021г.		
	Изпълнена е реконструкция на ул. "Петър Парчевич" в участъка от ул. "Кирил и Методий" до ул. "Васил Априлов" в гр. Шумен	503 143	2021г.		
	Приключи изграждането на нова улица с осветление в участъка между улици "Витоша" и "Средна гора". Приключи	1 120 000	2021г.	Общински бюджет	

	цялостната реконструкция на уличното осветление по бул. „Симеон Велики“. Приключиха ремонтите по бул. „Мадара“ и към изхода при Пети километър				
	Реконструкция на ЖП мост на булевард „Ришки проход“	700 000	2021г.		
	Приключи строителството на кръговото кръстовище на път I-2, на довеждащата инфраструктура до Индустриалния парк, както и ремонтът на съществуващото кръгово кръстовище на път I-7. Изградено е ново улично LED осветление от изхода на Шумен по бул. „Симеон Велики“ до новото кръстовище	1 114 000	2022г.	Държавен бюджет	
	Завърши ремонтът на надлеза по бул. „Ришки проход“ над железопътната линия София – Варна.	700 000	2022г.	Министерството на регионалното развитие и благоустройството	
	Приключи рехабилитация и реконструкция на ул. "Иван Кр. Ивански" в кв. Дивдядово, гр. Шумен	410 968	м. август 2021г. – 2022г.		
Стратегическа цел 4.3. „Електронна община“ – управление чрез разширена цифрова свързаност и дигитална среда					
	Осигуряване на видеонаблюдение и охрана в училищата в общината.		2021г.	ОП „Стопанска и охранителна дейност“ и от други охранителни фирми на територията на общината.	В училищата е осигурено видеонаблюдение и охрана
	Изградена светофарна уредба за регулиране на движението		2022г.		Интелигентна светофарна уредба за регулиране на движението по бул. „Симеон Велики“ беше изградена на кръстовището до Томбул джамия. Тя включва системи за видеонаблюдение, за анализ на трафика и за дистанционно наблюдение и управление

				с цел оптимизиране на пропускателната способност на кръстовището.
Стратегическа цел 4.4: Разширено взаимноизгодно междуобщинско сътрудничество				

Таблица № 25. Справка за проектите на Община Шумен по Инвестиционната програма за общински проекти, финансирани от държавния бюджет 2024 г.

№	Приоритетен проект	Обща прогнозна стойност на проекта(хил. лв.)
1	Изграждане на закрит спортен басейн	9 950,00
2	Реконструкция и реновиране на спортен комплекс стадион "Панайот Волов" - Шумен	38 000,00
3	Рехабилитация и реконструкция на бул. "Симеон Велики", гр. Шумен	23 508,60
4	Рехабилитация на SHU 2005 (TGV 1167, Надарево-Осмар) Кочово- граница общ. (В. Преслав - Шумен)-Лозево-(I-2), гр. Шумен	4 500,00
5	Рехабилитация на SHU 1188 (I-7, Шумен- В. Преслав) - Шумен - Лозево (SHU 2005)	4 400,00
6	Рехабилитация на път SHU 2186 (III - 7003, Царев брод - Шумен) - Коньовец	5 310,00
7	Проект и авторски надзор за рехабилитация на ул. „Северна“, гр. Шумен	2 793,10
8	Рехабилитация и реконструкция на ул. "Владайско въстание", гр. Шумен, в участъка ѝ западно от ул. "Охрид"	2 897,00
9	Изграждане на локално платно с парко места и зелени площи по ул."Марица" в участъка от ул."В. Друмев" до ул."Ген. Скобелев"	2 000,00
10	Рехабилитация на ул."Велико Железов" кв. Дивдядово, гр. Шумен	1 300,00
11	Рехабилитация и реконструкция на ул. "Оборище", гр. Шумен	1 200,00
12	Проектиране, авторски надзор и СМР за обект: Реконструкция на водопровод по бул. Ришки проход	883
13	Рехабилитация и реконструкция на улица, намираща се между ул. „Ген. Радецки“ и ул. „Ген. Драгомиров“	710
14	Проектиране и авторски надзор на обект: Благоустройство и реконструкция на ЦЕНТРАЛНА ГРАДСКА ЧАСТ на гр. Шумен	1 000,00
15	Инженеринг - проектиране, строителство и авторски надзор за обект: Изграждане на прилежащ паркинг към спортна зала "Плиска"	278,4
16	Реконструкция на уличен водопровод по ул."Г.С. Раковски, гр. Шумен и сградни водопроводни отклонения в участъка от кръстовище с ул."Райна Княгиня" до входа на парк "Кьошкове"	290
17	Реконструкция на улична канализация по ул."Тича" в участъка от ОК 533 до ОК 531 и изграждане на нова канализация от ОК 531 на ул."Тича" до ОК 569А на ул."Генерал Ганецки"	220
18	Проект и авторски надзор и изграждане за отводняване на кръстовище на бул. "Ришки проход" и панорамен път на Шуменско езеро, м. Горен Сусурлук	217
19	Инженеринг - проектиране, строителство и авторски надзор за обект: Рехабилитация на път SHU 1187 / I - 7, о.п. Шумен - о.п. Велики Преслав / - Мараш - Салманово / SHU1190 /	8 320,00
20	Проектиране и авторски надзор за обект: Реконструкция на междублокови пространства между ул. "Самара", ул."Стара планина", ул."Средна гора" и ул. Генерал Радецки в кв. Б. Българанов	100

21	Проектиране и авторски надзор за обект: Изграждане на пристройка и реконструкция на спортна зала Младост в гр. Шумен	80
22	Проектиране и авторски надзор за обект: Изграждане на подземна улица свързваща бул. "Славянски" (паркинг на МВР), през площад Пикасо до връзката с ул. "Цар Освободител" и бул. "Славянски" до ул. "Васил Левски" (паркинг х-л Мадара)	60
23	Проектиране и авторски надзор за обект: Реконструкция на централно площадно пространство и изграждане на градски парк в село Мараш	58
24	Проектиране и авторски надзор за обект: Реконструкция на Градски пазар в град Шумен	56
25	Проектиране и авторски надзор за обект: Реконструкция на междублоково пространство между ул. Дедеагач, ул. Родопи, ул. Лозенград и бул. Симеон Велики в кв. Тракия	56
26	Проектиране и авторски надзор за обект: „Паркоустройство на парк Къшкоче“, гр. Шумен	53
27	Проектиране и авторски надзор за обект: Реконструкция на прилежащо междублоково пространство на блокове с № 7,8,9,10 и 11, кв. 572, в кв. Б. Българанов	52
28	Проектиране и авторски надзор за обект: Реконструкция на междублокови пространства около многофамилни жилищни сгради по протежение на ул. Асен Златаров, в части от кв.642в, 644 и кв.643г, по плана на град Шумен	52
29	Проектиране и авторски надзор за обект: Реконструкция на довеждащ водопровод към село Друмево	52
30	Проектиране и авторски надзор за обект: Благоустрояване и реконструкция на централно площадно пространство, изграждане на детска площадка и комбинирана спортна площадка в село Мадара	52
31	Проектиране и авторски надзор за обект: Реконструкция на улици в град Шумен - ул. Катюша, ул. Независимост, ул. Генерал Драгомиров и други	50
32	Проектиране и авторски надзор за обект: Реконструкция на водопроводната мрежа в село Салманово	42
33	Проектиране и авторски надзор за обект: Изграждане на централно площадно пространство и паркова зона в село Дибич	40
34	Проектиране и авторски надзор за обект: Благоустрояване и реконструкция на парк в кв. Дивдядово	40
35	Проектиране и авторски надзор за обект: Реконструкция на водопроводната мрежа в село Струйно	38
36	Проектиране и авторски надзор за обект: Благоустрояване на централно площадно пространство, селищен парк и изграждане на детска площадка в село Салманово	35
37	Проектиране и авторски надзор за обект: Реконструкция на водопроводната мрежа в село Вехтово	32
38	Проектиране и авторски надзор за обект: Реконструкция на междублоково пространство на кв.641а в ж.к. Еверест	30
39	Проектиране и авторски надзор за обект: Разширение на Гробищен парк - Шумен, етап, гр. Шумен	25
40	Проектиране и авторски надзор за обект: Дълбок сондаж за питейно водоснабдяване в село Лозево	25
41	Проектиране и авторски надзор за обект: Дълбок сондаж за питейно водоснабдяване в село Струйно	25

42	Проектиране и авторски надзор за обект: Рехабилитация и реконструкция на улица Захари Стоянов и части от улици Бузлуджа и ул. Кирил и Методий, в село Царев брод	25
43	Проектиране и авторски надзор за обект: Рехабилитация и реконструкция на общинска пътна мрежа SHU 1192 (III-731, Р. Димитриево-Черноок) Друмево-Овчарово-В. Друмев- о.п. Шумен в участъка от село Костена река до село Овчарово	25
44	Проектиране и авторски надзор на 6 спортни площадки в кв. Боян Българанов, кв. Тракия, кв. Добруджа, кв. Гривица и централна част	24
45	Проектиране и авторски надзор за обект: Реконструкция на две помощни игрища и изграждане на осветление към Ученически стадион - град Шумен	23
О Б Щ О		108 927,10

III. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА СЪОТВЕТНИТЕ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА ПИРО

След направения подробен анализ на реализираните проекти и дейности, както и на първоначалните резултати от изпълнението на ПИРО на община Шумен за периода 2021-2027 г., са изведени конкретни данни за постигнатия напредък по приоритети и мерки, които са представени в следващата Таблица № 26.

Таблица № 26. Изпълнение на ПИРО на община Шумен през периода 2021-2023г. по приоритети и мерки.

Приоритет/ Мярка	Прогнозен брой про- екти	Прогнозна стойност (хил.лева)	Отчетен брой изпълнени проекти за пе- риода 2021- 2023г.	Отчетна стойност на изпълнените проекти за пери- ода 2021-2023г. (хил.лева)	Техническо изпълнение в %	Финансово изпълнение в %
ПРИОРИТЕТ 1	36	18 290	9	1 343	25,00	7,30
Мярка 1.1.	7	4 350	2	1 200	28,50	27,59
Мярка 1.2.	5	7 350	0	0	0,00	0,00
Мярка 1.3.	6	750	0	0	0,00	0,00
Мярка 1.4.	18	5 840	7	143	38,80	2,45
ПРИОРИТЕТ 2	47	36 834	24	22 631	51,06	61,44
Мярка 2.1.	4	250	0	0	0,00	0,00
Мярка 2.2.	2	0	0	0	0,00	0,00
Мярка 2.3.	10	1780	9	6 692	90,00	26,60
Мярка 2.4.	31	34 804	15	15 939	48,38	45,80
ПРИОРИТЕТ 3	60	170 350	13	264 708	21,67	64,35
Мярка 3.1.	19	8 510	2	3 240	10,50	38,07
Мярка 3.2.	11	112 840	6	256 483	54,55	44,00
Мярка 3.3.	14	31 900	3	4 465	21,43	14,00
Мярка 3.4.	11	15 800	2	520	18,18	3,29
Мярка 3.5.	5	1 300	0	0	0,00	0,00
ПРИОРИТЕТ 4	29	10 450	13	6 533	44,83	62,52
Мярка 4.1.	2	350	0	0	0,00	0,00
Мярка 4.2.	12	8 500	11	6 533	91,67	76,86
Мярка 4.3.	12	1 600	2	0	16,67	0,00
Мярка 4.4.	3	0	0	0	0,00	0,00
ВСИЧКО ЗА ПИРО 2021- 2023Г.	172	235 924	59	295 215	34,30	79,92

Изпълнение на Приоритет 1: Устойчиво, конкурентоспособно икономическо развитие на общината.

В Стратегическата част на ПИРО и Програмата за неговата реализация към този приоритет са заложили 4 мерки и 36 проекти и дейности, за изпълнението на които са предвидени инвестиции на обща стойност 18 290 хил. лева.

На етапа на МО по Приоритет 1 са изпълнени 9 проекта за 1 343 хил. лева. Напредъкът в постигане на целите му е слаб –25% техническо и 7,30% финансово изпълнение.

- По мярка 1.1., са обособени 2 подтеми, М.1.1.1. „Създаване, промотиране и подкрепа на местни иновационни стратегии“; М.1.1.2. „Реновиране на съществуващи и изграждане на нови производствени зони“, са изпълнени 2 проекта на стойност 1 343 хил.лв.

- По мярка 1.2., са обособени 2 подтеми, М.1.2.1. „Подкрепа на инвестиционен интерес за иновативни, високотехнологични производства“; М.1.2.2. „Подкрепа на съвместни инициативи на стартиращи предприятия и инвеститори за насърчаване на предприемачеството“, няма изпълнени проекти през отчетния период 2021-2023 г.
- По мярка 1.3., са обособени 2 подтеми, М.1.3.1. „Подкрепа на млади фермери“; М.1.3.2. „Подкрепа на научното обслужване за развитие на биологичното животновъдство“, няма изпълнени проекти през отчетния период 2021-2023 г.
- По мярка 1.4., са обособени 4 подтеми, М.1.4.1. „Развитие на устойчив туризъм чрез разширяване на предлаганите туристически продукти“; М.1.4.2. „Разширяване участието на община Шумен като туристическа дестинация в националния и международния туристически пазар“; М.1.4.3. „Създаване и промотиране на интегрирани туристически продукти“; М.1.4.4. „Развитие на туристическата инфраструктура“, са изпълнени 7 проекта на стойност 143 хил.лв.

Изпълнение на Приоритет 2: Развитие на човешкия потенциал чрез качествено образование, здравеопазване, социални услуги, спорт и култура.

В Стратегическата част на ПИРО и Програмата за неговата реализация към този приоритет са заложили 4 мерки и 47 проекти и дейности, за изпълнението на които са предвидени инвестиции на обща стойност 36 834 хил. лева.

На етапа на МО по Приоритет 2 са изпълнени 24 проекта за 22 631 хил. лева. Напредъкът в постигане на целите му е добър –51,06% техническо и 61,44% финансово изпълнение.

- По мярка 2.1., са обособени 2 подтеми, М.2.1.1. „Разширяване на иновативни педагогически дейности и практики“; М.2.1.2. „Инвестиции за развитие на качествено и приобщаващо образование“, няма изпълнени проекти през отчетния период 2021-2023 г.
- По мярка 2.2. „Разширено приложение на модела за дуално обучение съобразно потребностите“, няма изпълнени проекти през отчетния период 2021-2023 г.
- По мярка 2.3., са обособени 3 подтеми, М.2.3.1. „Разширяване на иновативни форми на образователния процес“; М.2.3.2. „Подобрена организация и улеснен достъп до здравеопазване и социално подпомагане“; М.2.3.3. „Мерки за въвеждане на електронно образование и електронно здравеопазване“, са изпълнени 9 проекта на стойност 6 692 хил.лв.
- По мярка 2.4., са обособени 3 подтеми, М.2.3.1. „Подобряване качествата на образователната инфраструктура“; М.2.3.2. „Подобряване качествата на здравната социалната инфраструктура“; М.2.3.3. „Подобряване качествата на инфраструктурата за културни и спортни дейности“, са изпълнени 15 проекта на стойност 15 939 хил.лв.

Изпълнение на Приоритет 3: Устойчива селищна и екологична среда.

В Стратегическата част на ПИРО и Програмата за неговата реализация към този приоритет са заложили 5 мерки и 60 проекти и дейности, за изпълнението на които са предвидени инвестиции на обща стойност 170 350 хил. лева.

На етапа на МО по Приоритет 3 са изпълнени 13 проекта за 264 708 хил. лева. Напредъкът в постигане на целите му е добър –21,67% техническо и 64,35% финансово изпълнение.

- По мярка 3.1., са обособени 3 подтеми, М.3.1.1. „Подобряване качествата на жилищната среда (междублокови пространства и др.) в гр. Шумен“; М.3.1.2. „Подобряване на качествата на представителни (централни) части в населените места“; М.3.1.3. „Подобряване качествата на уличната мрежа, парковата и зелената система“, са изпълнени 2 проекта на стойност 3 240 хил.лв.
- По мярка 3.2., са обособени 3 подтеми, М.3.2.1. „Подобряване на съществуващата и изграждане на нови участъци на водопроводната мрежа в населените места“; М.3.2.2. „Разширяване на канализационната мрежа и изграждане на нови ПСОВ в населените места“; М.3.2.3. „Осигуряване на алтернативни водоизточници от дълбоки сондажи за водоснабдяване на гр. Шумен и населените места“, са изпълнени 6 проекта на стойност 256 483 хил.лв.
- По мярка 3.3., са обособени 4 подтеми, М.3.3.1. „Подобряване на енергийната ефективност и ефективността на сгради – публична собственост“; М.3.3.2. „Въвеждане на енергоефективни мерки в производствените предприятия и в жилищния сектор“; М.3.3.3. „Въвеждане на мерки за енергоефективност и умно управление големи консуматори на електроенергия в публичния сектор на общината“; М.3.3.4. „Подкрепа на частния сектор за развитие на зелена енергия“, са изпълнени 3 проекта на стойност 4 465 хил.лв.
- По мярка 3.4. „Внедряване на съвременни системи за отпадъците“, са изпълнени 2 проекта на стойност 520 хил.лв.
- По мярка 3.5., са обособени 2 подтеми, М.3.5.1. „Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие“; М.3.5.2. „Подобряване на капацитета за действия по превенция срещу природни бедствия и аварии“, няма изпълнени проекти през отчетния период 2021-2023 г.

Изпълнение на Приоритет 4: Балансирано развитие на свързаността и достъпността и намаляване на териториалните различия.

В Стратегическата част на ПИРО и Програмата за неговата реализация към този приоритет са заложили 4 мерки и 29 проекти и дейности, за изпълнението на които са предвидени инвестиции на обща стойност 10 450 хил. лева.

На етапа на МО по Приоритет 4 са изпълнени 13 проекта за 6 533 хил. лева. Напредъкът в постигане на целите му е най-добър –44,83% техническо и 62,52% финансово изпълнение.

- По мярка 4.1. „Актуализация на действащи и изработване на нови **подробни устройствени планове**“, няма изпълнени проекти през отчетния период 2021-2023 г.
- По мярка 4.2., са обособени 3 подтеми, М.4.2.1. „Подобряване на транспортната система - рехабилитация и поддържане на общински пътища и пътища от РПМ“; М.4.2.2. „Развитие на система за интегриран

градски транспорт“; М.4.2.3. „Развитие на логистични центрове“, са изпълнени 11 проекта на стойност 6 533 хил.лв.

- По мярка 4.3., са обособени 2 подтеми, М.4.3.1. „Развитие на електронните услуги в общината“; М.4.3.2. „... Мерки за създаване на интелигентни системи за видеонаблюдение, на уличното осветление, на транспортния трафик и др.“, са изпълнени 2 проекта.
- По мярка 4.4. „Взаимноизгодно сътрудничество със съседните общини“, няма изпълнени проекти през отчетния период 2021-2023 г.

IV. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ

Стратегията за изпълнение на ПИРО следва логиката на интервенциите, насочени към постигане на конкретни резултати, ефекти и въздействие. Реализацията на плана се оценява чрез видимите и измерими резултати, продуктите и въздействието на дейностите и проектите върху целевата територия и нейното население. Наблюдението и оценката на изпълнението на ПИРО трябва не само да проследяват използването на финансовите и ресурсни средства, но и активно да отчитат физическия напредък на общината, състоянието на средата и качеството на живот. За това е необходим набор от общи и специфични индикатори, както и възможност за адаптивност при оценяването.

4.1. Оценка за ефективност

Оценката на ефективността се основава на индикаторите, заложи в документа, и включва преглед на тяхната измеримост, актуалност, съгласуваност и връзка с напредъка в изпълнението на плана.

Системата от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на Плана за интегрирано развитие е насочена към повишаване на ефективността и ефикасността при използването на материални, финансови и човешки ресурси за постигане на желаните резултати и въздействия върху целевата територия.

Оценката за ефективност указва отношението между постигнатия резултат спрямо целите на плана (главна, стратегически цели и приоритети). В колкото по-висока степен са постигнати целите, толкова по-ефективни са предприетите действия, реализираните проекти и дейности в изпълнение на ПИРО.

Ефективността е оценка на съответствието на целите, а ефикасността е оценка на постигнатия резултат спрямо използваните ресурси.

Оценката за ефективността на изпълнението на ПИРО се изготвя на база заложените в документа индикатори (показатели и измерители) за въздействие и резултат.

Таблица № 26. Индикатори за продукт

Индикатори за продукт					
Приоритет, мярка	Индикатор	Мерна единица	Източник на информация	Период на отчитане	Целева стойност
Приоритет 1: Устойчиво, конкурентоспособно икономическо развитие на общината					
Приоритет 1	<i>М.1.1.2. Реновиране на съществуващи и изграждане на нови производствени зони</i>				
Приоритет 1	Реновирани производствени зони	Брой	Община Шумен	3 година	2
Приоритет 1	<i>М.1.1.3. Развитие на конкурентен, биологично ориентиран аграрен сектор.</i>				

Приоритет 1	Финансирани проекти за биологично земеделие и биологично животновъдство	Брой	ИСУН; ОД „Земеделие“	2 години	5
Приоритет 1	М.1.4.1. Развитие на устойчив туризъм чрез разширяване на предлаганите туристически продукти				
Приоритет 1	Предлагани нови туристически услуги	Брой	Община Шумен	2 години	4
П.2. Развитие на човешкия потенциал чрез качествено образование, здравеопазване, социални услуги, спорт и култура					
Приоритет 2	М.2.1.2. Повишаване на квалификацията на работната сила и осигуряване на плавен преход от обучение към работа				
Приоритет 2	Лица, обхванати във форми на дуално обучение	Брой	РУО –Шумен, Бюро по труда	1 година	40
Приоритет 2	М 2.3.1. Разширяване на иновативни форми на образователния процес				
Приоритет 2	Въведени иновативни форми на обучение	Брой	РУО - Шумен	1 година	4
Приоритет 2	М 2.3.3. Мерки за въвеждане на електронно образование и електронно здравеопазване				
Приоритет 2	Образователни и здравни заведения прилагачи електронни форми	Брой	Община Шумен РУО и РЗИ – Шумен	2 години	4
Приоритет 2	М. 2.4.1. Подобряване качествата на образователната инфраструктура				
Приоритет 2	Образователни обекти с подобрени качества	Брой		3 години	5
Приоритет 2	2.4.3. Подобряване качествата на инфраструктурата за културни и спортни дейности				
Приоритет 2		Брой		2 години	5

	Реновирани културни и спортни обекти		Община Шумен		
П.3. Устойчива селищна и екологична среда					
Приоритет 3	М.3.1.1. Подобряване качествата на жилищната среда (междублокови пространства и др.) в гр. Шумен				
Приоритет 3	Реновирани междублокови пространство	Брой	Община Шумен	3 години	8
Приоритет 3	3.1.3. Подобряване качествата на парковата и зелената система				
Приоритет 3	Паркове с подобрени качества	Брой	Община Шумен	2 години	2
Приоритет 3	М.3.2.1. Подобряване на съществуващата и изграждане на нови участъци на водопроводната мрежа в населените места				
Приоритет 3	Населени места с подобро водоснабдяване	Брой	В и К	3 години	5
Приоритет 3	М.3.3.1. Подобряване на енергийната ефективност и ефективността на сгради – публична собственост				
Приоритет 3	Сгради – публична собственост с подобрена енергоефективност	Брой	Община Шумен	3 години	6
Приоритет 3	М.3.4.1 Внедряване на съвременни системи за отпадъците				
Приоритет 3	Населени места с внедрена система за разделно събиране на отпадъците	Брой	Община Шумен	3 години	5
П.4. Балансирано развитие на свързаността и достъпността и намаляване на териториалните различия					
Приоритет 4	М. 4.1.1. Актуализация на действащи и изработване на нови подробни устройствени планове				
Приоритет 4	Изработени нови ПУП	Бр.	Община Шумен	2 години	6
Приоритет 4	М. 4.2.1. Подобряване на транспортната система - рехабилитация и поддържане на общински пътища и пътища от РПМ;				
Приоритет 4	Ремонтирани общински пътища	Брой	Община Шумен	2 години	4
Приоритет 4	М. 4.3.1. Развитие на електронните услуги в общината				

Приоритет 4	Разкрити нови електронни услуги	Брой	Община Шумен	2 година	6
-------------	---------------------------------	------	--------------	----------	---

Таблица № 27. Индикатори за резултат

ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ						
Стратегическа цел	Индикатор	Мерна единица	Източник на информация	Период на отчетане	Базова стойност	Целева стойност
СЦ 1.1. Развитие на иновативен, технологично обновен и енергоефективен индустриален сектор						
СЦ 1.2.	Разкрити работни места в нови малки и средни предприятия	брой	Агенция за МСП	1 година	0	35
СЦ 1.2	Размер на привлечени средства от външни източници (ОП, други Национални програми)	хил. лв.	ИСУН	7 години	104 090 (2020 г.)	114 000,00
СЦ 1.2.	Гъстота на фирмите на 1000 д от населението	брой	НСИ	1 година	55,9 (2019 г.)	59
СЦ 1.4. Засилване на икономическата активност чрез развитие на устойчив туристическия сектор						
СЦ 1.4.	Регистрирани леглоденонощия в места за настаняване с капацитет над 10 легла	брой	НСИ	1 година	68 526 (2019 г.)	75 000
СЦ 2.3. Инвестиции в качествени публични услуги						
СЦ 2.3	Намален отн. дялна отпаднали ученици от общия брой ученици	%	Община Шумен; РУО – Шумен	1 година	4,6	44319

СЦ 2.3	Ученици, обхванати в иновативни форми на учебния процес	Брой	РУО - Шумен	1 година	100	250
СЦ 2.3	Разкрити нови места в социални услуги	брой	Д-ция „Социално подпомагане“	2 години	0	40
СЦ 3.1. Подобряване на публичната селищна среда						
СЦ 3.1.	Дял на ремонтирани улици от цялата улична мрежа	%	Община Шумен	2 години	0	20
СЦ 3.1.	Площ на зелени площи с подобрени качества	Дка	Община Шумен	2 години	0	80
СЦ 3.2.. Развитие на ресурсосъщдащ В и К и енергиен сектор						
СЦ 3.1	Население с подобро водоснабдяване	%	Община Шумен; ВиК	1 година	0	10
СЦ 3.3. Въвеждане на мерки за енергийна ефективност,						
СЦ 3.3.	Монтирани енергоспестяващи лампи в уличното осветление	брой	ЕНЕРГО-ПРО	1 година		400
СЦ 4.1. Планово устройствено осигуряване на общината и населените места						
СЦ 4.1.	Площ, обхваната с ПУП	ха	Община Шумен	3 години	0	70
СЦ 4.2. Подобрена транспортната и логистичната инфраструктура						
СЦ 4.2.	Дължина на ремонтирани общински пътища	км	Община Шумен	3 години	0	30

Междинната оценка на ПИРО за община Шумен на база индикатори за въздействие и резултат показва подобрение в икономическото развитие, обновяване на инфраструктурата, насърчаване на заетостта и грижа за околната среда. Най-забележителният ефект от прилагането на плана са инвестициите в инфраструктурата – ремонт на пътища и улици, обновяване на обществени сгради, детски и спортни площадки. Отчитайки реалните резултати от изпълнението на ПИРО и техния ефект и въздействие върху населението и целевата територия можем да отчетем добра обща ефективност за периода 2021-2023 г.

4.2. Оценка за ефикасността на използваните ресурси

Ефикасността показва как постигнатите резултати се съотнасят към вложените разходи. Колкото по-ниски са разходите и по-значими са резултатите, толкова по-ефикасни са действията. Докато ефективността дава отговор на въпроса „дали са изпълнени нужните за подобряване състоянието на целевата територия и нейното население проекти и дейности“, ефикасността дава отговор на въпроса, дали проектите и дейностите са изпълнени по икономически изгоден за обществото начин.

Таблица № 27. . Индикативна финансова таблица на ПИРО на община Шумен за периода 2021-2027г.

									/хил. лв./	
Период	Собствени средства - Общински бюджет	Отн. дял (%)	Републикански бюджет	Отн. дял (%)	Средства от ЕС	Отн. дял (%)	Други източници*	Отн. дял (%)	ОБЩО в лв.	ОБЩО в отн. дял (%)
2021 - 2027										
Приоритет 1	1010	4,35	0	0	8440	36,39	13745	59,26	23195	100%
Приоритет 2	4774	11,74	3230	7,9	27343	67,22	5330	13,10	40677	100%
Приоритет 3	5580	2,71	17000	8,3	53110	25,84	129870	63,18	205560	100%
Приоритет 4	2610	22,98	4300	37,9	3850	33,89	600	5,28	11360	100%
ОБЩО	13974	4,98	24530	8,7	92743	33,03	149545	53,26	280792	100

Таблица № 28. Индикативна финансова таблица на ПИРО на община Шумен за периода 2021-2027г.

v. ОЦЕНКА НА КАЧЕСТВОТО НА ОРГАНИЗАЦИЯТА ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО И МОНИТОРИГНА НА ПИРО

Община Шумен е установила ефективна организация за изпълнение на ПИРО за периода 2021-2023 г. Тя включва добро планиране и реализиране на дейности, вътрешен мониторинг, отчетност и контрол. Кметът ежегодно представя напредъка по плана на Общинския съвет, в съответствие с изискванията на Чл. 23 и Чл. 24 от Закона за регионалното развитие, както и Чл. 24 и Чл. 72 от Правилника за прилагане на ЗРР.

Създаден е добър механизъм за избор на приоритетни проекти и дейности. Проектиране и планиране се извършва ежегодно, като изборът е свързан със:

- изискванията на действащи нормативни документи, които задължават Общините да извършват определен вид дейности или изградят определен вид обекти;
- необходимостта, продиктувана от потребностите на Общината да създава благоприятни условия за живот и комфортна среда на обитаване и да бъде притегателен център за населението, най-вече за младите хора;
- съобразяване с финансовите възможности на общинския бюджет, при изисквания за съфинансиране;
- съобразяване с проектната готовност на Общината при откриване на процедури за финансиране по съответните програми;
- постоянно търсене на нови възможности за финансиране на проекти по всички програми, приложими за Общината като бенефициент.

С приемането на Плана за интегрирано развитие на община Шумен за периода 2021-2027 г. са определени целите и задачите за този период. Общинската администрация активно следи за възможности за финансиране от европейски и български програми, както и от донорски организации, за реализиране на проекти и дейности, свързани с целите на ПИРО. През последните години са използвани редица възможности за кандидатстване с проекти, привличане и усвояване на средства от европейски фондове и програми на българските министерства. За съжаление не всички проектни предложения са одобрени и финансирани, но те остават ресурс на Общината за оставащите 4 години за изпълнение на плана.

Мониторингът на ПИРО обхваща постигнатите цели и приоритети на документа, както и действията на местната власт и администрацията, организациите, бизнес структурите, както и физическите и юридическите лица, свързани с това изпълнение.

Мерките за наблюдение и механизмите за събиране, обработване и анализ на данни са заложи в самия План за интегрирано развитие за периода 2021-2027 г. Орган на наблюдение на ПИРО е Общинския съвет. Функциите по наблюдението на ПИРО включват:

- Наблюдение на изпълнението на ПИРО въз основа на определените макроикономически индикатори, индикаторите, отчитащи приноса към целите на европейската политика за сближаване през периода 2021-2027 г., глобалните екологични индикатори, целите на Националната програма за развитие „България 2030“ и другите специфични количествени индикатори по отношение на реализацията на целите, приоритетите и мерките за регионално развитие.
- Координация на дейностите по наблюдението на ПИРО със заинтересуваните органи, организации, физически и юридически лица.
- Обсъждане и одобряване на редовните годишни доклади и на заключителния доклад за изпълнението на ПИРО

- Разглеждане на предложения и вземане на решения за повишаване ефективността на процеса на наблюдение в случай на установяване на проблеми и пропуски - издаване на конкретни указания за преодоляването им.
- Определяне и изпълнение на мерки за осигуряване на информация и публичност относно постигнатите резултати от наблюдението с цел да се гарантира прозрачност при изпълнението на ПИРО.

Системата за наблюдение на ПИРО включва следните основни компоненти:

- Система от индикатори за наблюдение, отчетени по-горе, отразяващи специфичния характер на плана, реализацията на неговите цели, социално-икономическото състояние, развитието на инфраструктурата и проблемите на околната среда в контекста на устойчивото регионално развитие.
- Източници, начини и периодичност за събиране, обработка и анализиране на информацията - наблюдението на изпълнението на ПИРО се осъществява на основата на данни на НСИ, ИСУН, ЕВРОСТАТ, АПИ, АЗ, АУЕР, ИАОС, РИОСВ, РЗИ, АСП и др., както и на основата на данни от други надеждни национални, регионални и местни източници на информация. При извършването на специфични тематични наблюдения и оценки ще се включат и резултати от анкетни проучвания за мнението и настроенията на населението, живеещо в общините на района.
- Местните власти участват в реализацията на мерките и постигане на целите на плановете за интегрирано развитие и програмите за тяхната реализация
- Неправителствените организации, социално-икономическите партньори и частния сектор активно участват в процеса на разработване на ПИРО и наблюдение изпълнението на плана; подкрепят и участват в разработването на проекти за изпълнението на плана. Тази група от участници ще бъде пряко включена и в реализацията на проекти и дейности, основно насочени към подобряване на средата за живот и развитие.

За изпълнението на ПИРО се извършват междинна и последваща оценка. Оценката предоставя информация за ефективността от провежданата политика. Тя осигурява на управлението механизми на контрол чрез информация за разходите и за резултатите, подпомага и съответните управленски власти да преценят въздействието от изпълнението на регионалния план, да го подобрят като го преосмислят от гледна точка на заложените цели и приоритети и възможностите за тяхното реализиране. Чрез оценката се изяснява и ефектът от планираните дейности, тя може да подобри също така и прозрачността в процеса на прилагане на плана и да насърчи повишаването на отговорността на властите пред широката общественост.

Резултатите от наблюдението на ПИРО се обобщават в изготвени редовни Годишни доклади, които съдържат информация за: общите условия за изпълнение на ПИРО и в частност промените в социално-икономическите условия и политиките за развитие на национално, регионално и местно ниво; постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на ПИРО въз основа на индикаторите за наблюдение; действията, предприети от местната власт с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на общинския план за развитие; заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението. Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на ПИРО осигуряват информация за изготвяне на междинната и последващата оценка.

По решение на органа за наблюдение – Общинския съвет, или по искане на Кмета могат да се изготвят и доклади за отделен случай или за отделен период, както и по определена тема или специфичен проблем.

Междинната оценка се извършва в средата на периода на действие на документа за стратегическо планиране и включва: оценка на първоначалните резултати от изпълнението; оценка на степента на постигане на съответните цели; оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси; изводи и препоръки за актуализация на съответния документ. На база на резултатите от междинната оценка е възможно да се инициира актуализация на ПИРО, за да се направят необходимите корекции в документа и да се предприемат мерки, за да се осигури реализиране на заложените цели и приоритети, като се отговори на нуждите на района.